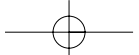
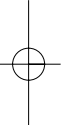
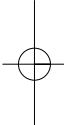

Heleen van Royen

De ontsnapping

VERSCHIJNT 15 FEBRUARI

HvR / Foreign Media Books bv, Amsterdam 2006

Niet dat het wat uitmaakt, maar mijn broer is dood. De aarde draait nog steeds om haar as. Mijn moeder gelooft nog steeds in God. Mijn vader weet nog van niets.

Jimmy ligt in zijn bed, met een koelinstallatie eronder. Morgen komt de kist, hij zal worden gecremeerd. Het zal precies gaan zoals hij het wilde. Ik heb alles tot in detail genoteerd en aan de begrafenisondernemer doorgegeven. Die was verbaasd dat ik hem te woord stond; ik vertelde dat mijn ouders gescheiden waren en dat mijn moeder er niet toe in staat was. Het leek me sterk dat hij dat nooit eerder had meegemaakt.

Mijn moeder heeft God bedankt, omdat Hij Jimmy tot zich heeft genomen voordat de dokter kwam. Jimmy had tegen de dokter gezegd dat hij een spuitje wilde. Hij was negentien, volgende week zou hij twintig worden, hij was volwassen. Mijn moeder vond het verschrikkelijk. Ze zei dat God zoiets moest beslissen, niet Jimmy. Mijn broer zei tegen haar dat het God heus niets zou uitmaken als hij wat eerder kwam, Hij zou het wel begrijpen.

Mijn moeder was daar niet zo zeker van. Ze veranderde van gebed, voor de zoveelste keer. Eerst had ze steeds gebeden dat Jimmy zou genezen. Toen duidelijk werd dat dat niet zou lukken – mijn broer woog nog vijfenveertig kilo, kon nauwelijks op zijn benen staan, hij was opgegeven – vroeg ze God of Hij hem na zijn twintigste verjaardag uit zijn lijden wilde verlossen. Ik denk dat mijn moeder hoopte dat het net iets minder erg zou zijn om een zoon van twintig te verliezen dan een zoon van negentien. Misschien oefende ze al voor de spiegel.

‘Hoe oud is je zoon geworden?’

‘Twintig.’

Het is een korter antwoord, dat is natuurlijk prettig en het klinkt inderdaad alsof hij ouder is geworden dan in werkelijkheid.

Toen God haar gebed weer niet verhoorde en Jimmy de dokter belde, bad ze uit alle macht dat de Lieve Here God dan in godsnaam Jimmy zou komen halen voor de dokter hem zou

komen brengen, zijn twintigste verjaardag mocht erbij inschieten.

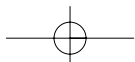
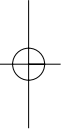
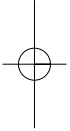
Dit gebed werd verhoord. Hij is vannacht gestorven. In zijn slaap. Tenminste, dat is de officiële lezing. Dat hij vredig is heengegaan.

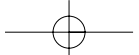
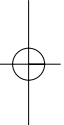
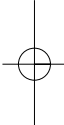
Het rare was dat mijn moeder er helemaal blij van werd. ‘Zien jullie wel?’ zei ze tegen Kaitlin en mij. ‘Zien jullie het nou? Dat is de Heer. Als de nood echt aan de man is, is Hij er voor ons. Amen.’

Ik begrijp haar niet. Ik heb niet het gevoel dat Hij er is en al helemaal niet dat Hij er voor ons is. Als ik God was en ik een van de drie gebeden had kunnen verhoren, wat me op zich geen onredelijk aantal lijkt, had ik wel geweten welke ik had gekozen. Ik had het leven van Jimmy gespaard. Hij was geen kwade jongen. Hij had niets op zijn geweten waarvan je zou zeggen: die verdient de dood.

Deel een

Ik ga weg

Hoofdstuk 1

Mijn man slaapt en ik ben wakker. Klaarwakker. Mijn ogen zijn dicht, maar ik kan ze net zo goed opendoen, het maakt niet uit. Ik ga overeind zitten en kijk opzij. De mond van mijn man hangt een stukje open, op zijn voorhoofd parelen zweetdruppels. Ik bal mijn rechterhand tot een vuist, mijn nagels drukken in mijn handpalm. Hij weet van niets. Hij weet niet hoeveel nachten ik al zo naast hem lig. Hij weet niet dat ik soms rare dingen denk. Stiekem hoop ik dat hij zijn ogen opent en me teder in mijn armen neemt, dat ik hem dan alles, echt alles, durf te vertellen, dat hij me daarna sust en zegt dat hij me begrijpt. Dat het niet erg is. Dat hij zich soms ook zo voelt. Dat daarna de passie opblaait en we de liefde bedrijven alsof het de eerste keer is.

Het gebeurt niet. Paul merkt nooit wat. Paul slaapt. Paul snurkt. Hij is gelukkig, denk ik. Ik denk dat hij denkt dat ik ook gelukkig ben. Ik zou hem met één welgemikte uithaal uit zijn droom kunnen helpen. Het idee is verleidelijk.

Fluisterend zeg ik wat ik denk: 'Ik heb zin om je op je bek te slaan.'

Heel hard, knalhard. Hem uit het niets wakker schudden met een vuistslag. Hoe zou hij reageren? Zou hij overeind schieten, zou hij denken dat ik een inbreker ben? Zou hij me aanvliegen en terugslaan of zou hij me alleen verbijsterd aanstaren?

'Ja, sorry hoor. Ik had ineens zo'n zin om je een knal te verkopen. Ik vond dat ons huwelijk wel een nieuwe impuls kon gebruiken.'

Soms zeggen daden meer dan woorden.

Ik adem diep in en uit en ontspan mijn vuist. Vannacht niet. Misschien morgennacht. Ik ga weer liggen. Mijn ogen moeten dicht, ik moet slapen. Er is niets aan de hand, ik heb geen noemenswaardig probleem, ik moet me gewoon niet zo aanstellen. Morgenochtend zal alles goed zijn. Als het licht is, is alles minder erg.

Een halve minuut later zit ik alweer overeind. Ik ben toch verdomme geen mietje, ik wil een daad stellen. Altijd maar denken, altijd maar piekeren en nooit tot actie overgaan. Zo zal mijn leven verglijden, zo zal ik nooit iets bereiken, nooit iemand zijn.

Weer bal ik mijn rechtervuist. Ik knijp mijn ogen samen, trek mijn elleboog naar achteren, alsof ik een pijl op een boog span, wacht twee, drie seconden en ineens, alsof iemand anders het roer overneemt, vliegt mijn vuist naar voren en wordt mijn echtgenoot op zijn slaap getroffen.

Zijn hoofd schokt, hij zuigt zijn adem naar binnen. Even denk ik dat hij overeind komt, maar het gebeurt niet, hij draait zich om, van me af, en laat zijn adem in een snurk ontsnappen. Al die tijd blijven zijn ogen gesloten, hij slaapt gewoon door. Hij wordt door zijn eigen vrouw op zijn kop getimmerd, maar neemt niet eens de moeite om wakker te worden.

Wat moet ik doen? Nog een keer slaan, maar dan harder? Met een zwaar voorwerp misschien? Er staat een vaas met droogbloemen in de vensterbank.

Het kan niet. Een klap kun je per ongeluk uitdelen, er kan sprake zijn van een droom, een nachtmerrie, je kunt je tijdelijk in de schemertoestand tussen waak en slaap hebben bevonden. Maar een vaas die om kwart voor vier 's nachts aan scherven ligt in het echtelijk bed, terwijl op het voorhoofd van je man een buil opkomt: dat is minder makkelijk te verklaren. Je kunt zeggen dat de vaas je allang verveelde. De kans dat hij daarmee genoeg zal nemen is gering, al zou het geen leugen zijn. De vaas verveelt me al heel lang. De droogbloemen trouwens ook.

Mijn dochter had de complete set voor me gekocht, het was een moederdagcadeau uit de Blokker-folder. Van alle cadeaus die een vrouw in de loop van haar leven krijgt, zijn moederdagcadeaus verreweg de afzichtelijkste. Alsof de wereld je nog even wil inwrijven dat jij niets moois meer nodig hebt: je bent immers moeder. Die gepunnikte sjaal zou best nog wel eens mode kunnen worden, je weet het niet. Die ketting van ongeschilde klei is heel geschikt voor jouw nek. Doe eens om, mam, vind je hem

mooi? Ik heb er zo mijn best op gedaan, de kralen lak ik nog wel een keer, dan gaan ze glimmen.

Wie wakker ligt en de innerlijke behoefte voelt om een moederdagcadeau van aardewerk op het hoofd van haar echtgenoot kapot te slaan, heeft iets om over na te denken.

Er moet een reden zijn.

Ik ken de reden. Diep vanbinnen en al maanden, misschien wel jaren, weet ik precies wat eraan scheelt. Ik ben ongelukkig. Misschien is dat te veel gezegd. Ongeluk duidt op een grote emotie, en die ontbreekt. Je hebt grafieken met scherpe pieken, diepe dalen en daartussenin een vlakke lijn. Ik ben de vlakke lijn. Horizontaal. *Immer gerade aus. Nicht himmelhoch jauchzend, nicht zum Tode betrübt.*

Ik heb een man, twee kinderen en een koophuis, ik ben gezond, zij ook, we hebben het goed, we hebben alles. Soms kijk ik van een afstandje toe en wacht ik vergeefs op de ontroering die met het kijken naar je eigen gezin gepaard schijnt te gaan. Waarom werkt het niet meer bij mij? Toen mijn kinderen net geboren waren, liep ik over van liefde. Ze waren zo afhankelijk, het waren kleine diertjes, ik hield zo veel van ze, tien, twintig keer per dag sprongen de tranen me in de ogen.

Mijn tranen zijn op. Ik moet van ze houden, ik moet van ze genieten, voor je het weet zijn ze groot. Beter mijn best doen, een list verzinnen, dat moet ik. Het kan niet zo doorgaan, de dagen, de nachten, ik word langzaam gek. Straks haat ik ze, zoals ik Paul soms haat. Niet voortdurend, maar toch. Als hij het wist, zou hij ervan schrikken.

Hoofdstuk 2

Ik heb net bedacht dat ik een trein ben. Zo eentje die vroeger door de etalage van de speelgoedwinkel reed. Keer op keer hetzelfde rondje, altijd stoppen bij dezelfde stations. Dat doe ik nu ook. Ik dender van huis naar school, van school naar kantoor, van kantoor naar de supermarkt, van de supermarkt als het even kan naar ma, want die zit ook maar alleen, tussendoor moeten de kinderen van en naar paardrij- of zwemles, aftuigen, afdrogen en weer naar huis, ziehier: de volle glorie van mijn leven.

En alsof dat nog niet spannend genoeg is, is er het huishouden. Een huishouden is een moeilijk te bestieren, omvangrijke toestand die ooit is begonnen, steeds groter wordt en nooit eindigt. Op een gegeven moment, als je de pech hebt dat je heel oud wordt, wordt het huishouden kleiner, maar dat loopt rechtvaardig met het verliezen van je vermogens tot het runnen ervan.

Mijn oma kon twee weken bezig zijn met het kopen van een postzegel en zich daarna drie weken afvragen of het wel de juiste was. Vroeger vond ik dat belachelijk, tegenwoordig begrijp ik haar beter dan ooit. Sinds enige tijd jaagt het huishouden me angst aan. Dat komt door mijn man.

Paul heeft zijn werk onlangs zo georganiseerd dat hij het drie dagen per week vanuit huis kan doen. Hij vindt het heerlijk, ik ben er minder blij mee. Hij houdt me als een havik in de gaten en heeft overal commentaar op. Volgens hem pak ik het helemaal verkeerd aan. Ben ik te slordig, te nonchalant, verslonst de boel. Daarom heeft hij 'Het Complete Onderhoudsplan voor het Huishouden van de Familie De Groot' gemaakt. Hij begon bij de apparaten: het koffiezetapparaat, de stofzuiger, de wasmachine, de droger, de vaatwasser, de koelkast, de vriezer, de grasmaaier, de computer, de frituurpan, de strijkbout. Dat ik al die apparaten bedien is volgens mijn man niet genoeg, ik moet ze ook onderhouden. Paul pakte de gebruiksaanwijzingen erbij – hij had ze allemaal bewaard – en noteerde voor elk appa-

raat hoe ik het in perfecte staat kon houden.

Ik ben geneigd het te vergeten, maar onderhoudsbeurten zijn altijd nodig, soms dagelijks, soms wekelijks, soms maandelijks, soms jaarlijks. Het koffiezetapparaat en de strijkbout moeten worden ontkalkt, de droger en de wasmachine moeten van verzamelde pluizen worden ontdaan, daar zijn speciale afvoergaten voor, die moet je openschroeven, daarin zit de troep die je moet verwijderen, tegenwoordig heeft de wasmachine zelfs een digitaal besturingsprogramma dat je op een of andere manier schijnt te moeten bijstellen, de vriezer moet op gezette tijden worden ontdooid, de koelkast dien je wekelijks uit te soppen, de grasmaaier moet worden gesmeerd en het mes geslepen, het vet van de frituurpan mag je maximaal tien keer gebruiken, de stofzuiger heeft een filter dat je moet uitkloppen, de volle zak moet uiteraad worden vervangen, de computer moet je updaten, zowel de hardware als de software.

Computers vergen het meeste onderhoud van alle apparaten, gek word je van die dingen, het is een wonder als ze werken en als ze niet werken ben je dagen bezig om de fouten op te sporen en te herstellen. Netwerken scheiden er spontaan mee uit, internetverbindingen gaan down, firewalls doen het zo goed dat ze al het in- en uitgaande verkeer blokkeren.

Toen mijn man het onderhoudsgedeelte in kaart had gebracht, ging hij verder met het kopje 'Huishouden Algemeen'. Daaronder vallen de bedden die moeten worden verschoond, matrassen die moeten worden gekeerd, ramen die moeten worden gelapt, houten vloeren die in de was moeten worden gezet. Onder 'Administratie' vallen de rekeningen die moeten worden betaald, verzekeringen die moeten worden aangepast, ziektekostennota's die moeten worden ingediend, de belastingaangifte die moet worden gedaan en de voorlopige teruggave die moet worden geregeld. Onder het kopje 'Vervoer': de auto. Julia, schreef hij, vergeet het dit jaar voor de verandering eens niet, straks sta je weer met pech langs de weg. Je auto moet om de tienduizend kilometer naar de garage, hij moet APK worden gekeurd, contro-

leer de bandenspanning geregeld, dat scheelt benzine. De fietsen hebben ook beurten nodig, de voor- en achterlichten van de kinderfietsen zijn vaker stuk dan heel. Dat is *levensgevaarlijk*. Hij had het laatste woord cursief gezet en onderstreept. ‘Tuin’: het gras moet worden gemaaid en geverticuteerd, daar hebben we een speciale verticuteerhark voor, een gazon heeft ook mest nodig, het onkruid moet worden verwijderd. PS: wanneer ruimen we de rommel van de vijver op?

We hebben ooit een vijver gehad, die heb ik laten dichtstorten. We hadden achttien goudvissen die je nooit zag, het water had een melkachtig voorkomen, probeer vijverwater maar eens helder te houden, dat is een levenstaak, daar kun je tegenwoordig op afstuderen, daardoor zijn mensen in inrichtingen beland. Als er weer eens een gevaarlijke TBS-er ontsnapt, denk ik altijd: die man had vast ook ooit een vijver die hij niet helder kon houden, vijvers kunnen een mens kapotmaken, flatbewoners hebben daar geen idee van, vijvers zouden verboden moeten worden, er draait een miljoenen verslindende pomp-, filter- en poederindustrie voor vijvers, je kunt het water van je vijver laten testen bij het tuincentrum, leg dat maar eens uit aan een uitgedroogde vluchteling in een willekeurig tentenkamp waar ook ter wereld, in ons land smeren ze je poeders aan die honderden euro’s kosten, die je moet aanlengen en gelijkmatig over je vijver moet verdelen, in de zomer een ander mengsel dan in de winter, met als resultaat dat je vijver niet helder is en nooit helder wordt, ook niet als je uit pure ellende foielelijke filters en pompen laat plaatsen. En als vervolgens je tweejarige buurjongetje in jouw troebele vijver verdrinkt en je op zijn begrafenis een lichtblauwe ballon in de vorm van een teddybeer oplaat is de lol er helemaal van af, neem dat maar van mij aan.

Paul heeft alles in een schema genoteerd en ik heb overall een naam achter gezet. Het moest eerlijk worden verdeeld, de kinderen kregen ook taken. Ik legde Paul mijn verdeelsleutel voor. Hij zei dat Isabel te klein was om het frituurvet te vervangen, dat hij een fulltime baan had en echt niet meer kon doen dan de fiets-

beurten en de dingen onder het kopje ‘Tuin’.

‘Dus de rest komt op mij neer?’ vroeg ik, terwijl ik met de A4-tjes wapperde.

‘Alsof jij je nu zo uitslooft,’ zei hij. ‘We hebben een werkster.’

Toen kregen we ruzie. We maken de laatste tijd vaak ruzie. Zelfs over geld, dat deden we vroeger nooit. Het komt door de euro. Paul was fel tegen de invoering van de euro en kan het nog steeds niet verkroppen dat hij er toch is gekomen. Hij maakt zich vreselijk druk over de prijsstijgingen en is bang dat ze ons uiteindelijk de kop zullen kosten.

Soms wil hij op zaterdag ineens de boodschappen doen. Dan gaat hij naar de Lidl of de Aldi en komt thuis met tassen vol cola, kaas, worst en chocoladepasta van allemaal van die rare merken die de kinderen niet lusten. Afgelopen kerst hebben we een Senseo gekocht. Paul vindt de koffiepads zo duur dat ik de Senseo maar een keer per dag mag gebruiken. De rest van de dag moet ik gewone koffie zetten. Geen Douwe Egberts, maar koffie van de Aldi. Natuurlijk drink ik stiekem toch Senseo en spoel ik de verbruikte *pads* door de wc.

We zitten te veel op elkaars lip, dat is het, ik ben nooit meer alleen. Voor Paul zijn werk anders inrichtte had ik het huis nog wel eens een ochtend of een middag voor mezelf. Daar genoot ik van, van die stille uren. Ik kon doen wat ik wilde. Niet dat ik zo veel bijzonders deed, ik zat in bad, ik droomde dat ik de vrouw van Tom Cruise was, ik kwam eindelijk toe aan de krant, maar het kon. Niemand lette op me, niemand vroeg dingen aan me.

Ook zoiets: ik word er hoorndol van dat iedereen altijd alles aan mij vraagt. De meeste vragen beginnen met ‘Mama, mag ik...’ (op de Playstation, tv kijken, een koekje?) Daarna volgt: ‘Mama, waar is mijn...’ (gymtas, vulpen, borstel?) ‘Wat eten we vanavond?’ is dagelijkse kost en Pauls specialiteit: ‘Waarom is het wc-papier op?’

Niemand die bedenkt dat ik een persoon ben, een vrouw, niet de nationale vraagbaak. Niemand die bedenkt dat ik meer kan dan zorgdragen voor de aanwezigheid van wc-papier. Als je net

verliefd bent, heb je geen idee. Je wilt trouwen, je wilt een mooie jurk en een feest, je denkt dat je lang en gelukkig zult leven, je stapt er blind in. Eén ding hebben ze je niet verteld. Op een huwelijk volgt doorgaans een gezin en een gezin zorgt doorgaans voor het einde van je huwelijk.

Paul vond dat ik overdreef. Zijn onderhoudsplan was duidelijk, het was gewoon een kwestie van bijhouden. Alsof dat vanzelf gaat. Niets gaat vanzelf, helemaal niets, daarom lig ik nu wakker. Ik heb te veel om aan te denken, ik heb te veel om bij te houden, de verticuteerhark is verroest, mijn moeder, mijn zus Kaitlin, mijn kinderen, ze hebben allemaal onderhoud nodig. Als je zorgvuldig wilt zijn, kom je aan het ontkalken van je huwelijk niet toe, laat staan aan je eigen verstopte goten.

Hoofdstuk 3

Donderdagochtend, tien uur. Ik zit op kantoor en heb zin om te schreeuwen. Ik werk op een makelaarskantoor. Het is een familiebedrijf. Mijn grootvader is ermee begonnen, mijn vader heeft de zaak van hem overgenomen en het was de bedoeling dat mijn broer hetzelfde zou doen. Dat is niet gebeurd. Zijn dood was een redelijk excuus, maar ook als Jimmy was blijven leven had hij voor geen goud bij pa in de zaak gewerkt. Mijn vader en hij waren water en vuur. Voor mij ligt het anders, ik kan er wel tegen en bovendien, ik weet niet beter: al sinds ik van school ben, is mijn vader mijn baas.

Het wordt zo langzamerhand tijd dat die ouwe met pensioen gaat. Hij heeft zijn gladder verkooppraatjes iets te vaak herhaald. Dat horen de klanten, dat hoor ik, de enige die er doof voor is, is pa zelf. Intussen wordt hij links en rechts ingehaald door de concurrentie. Ik kan het weten, om precies te zijn, ik kan het nakijken, want dat is mijn baan: ik houd de boeken bij. Vorig jaar verkocht hij gemiddeld twaalf huizen per maand, dit jaar zijn het er een schamele acht. In zijn hoogtijdagen, maar goed, toen was Juliana nog koningin, zette hij twintig woningen per maand weg. Die tijd komt nooit meer terug.

Wat een blaaskaak was hij toen. Hij leek precies op de snelle jongens die hem nu het gras voor de voeten wegmaaien. Ik zou mededogen met hem moeten hebben en ik probeer het, echt, ik zoek in mijn diepste diepten naar iets van warmte, maar het is er niet. Als ik pa bezig zie achter zijn bureau van plexiglas, zie ik de teloorgang die Paul en mij nog te wachten staat en het enige wat bij me opkomt, is een holle lach. Om de maatpakken waar hij bijna uitbarst. Om zijn veel te donkere kleurspoeling. In gedachten loop ik elke dag wel een keer zijn kantoor binnen om tegen hem te schreeuwen: 'Geef het toch toe, pa. Geef toe dat je de strijd verloren hebt. Gooi de handdoek in de ring. Je was ooit zakelijk geslaagd, je had succes – dat is toch heel wat? Sommige

mensen mislukken op alle fronten. Sta je daar wel eens bij stil?’

Soms neem ik me voor om me uit te spreken. Om een finale kwijting te doen, zonder aanzien des persoons. Om bij iedereen langs te gaan en precies te zeggen wat ik denk. Zoiets kan louterend zijn, maar ik ben bang dat als ik er eenmaal aan begin, ik niet meer kan ophouden en ik schor en eenzaam eindig, mogelijk in een kale cel met piepschuim tegen de wanden.

‘Pa?’

Hij verschuift een stapeltje papieren en kijkt op.

‘Heb jij Jimmy’s auto nog?’

‘Hoezo?’

‘Gewoon, ik wil hem een keer lenen. Heb je hem nog?’

‘Hij staat thuis, in mijn garage. Start nog steeds, ongelooflijk eigenlijk. Toyota hè, niet kapot te krijgen. Mijn werkster heeft hem wel eens gebruikt, toen ze zelf nog geen auto had. Waar heb je hem voor nodig?’

‘Nergens voor. Ik wil er een dagje in rijden, dat kan toch wel?’

‘Van mij mag je,’ zegt hij schouderophalend. ‘Ik zou me er alleen niet mee in de buurt van je moeder vertonen.’

Hoofdstuk 4

‘Ik ga weg,’ zeg ik tegen mijn man. Het is donderdagavond, half zeven, we hebben net gegeten. De kinderen zijn al naar boven. Jim zit achter zijn Playstation, Isabel werkt aan haar spreekbeurt. De tafel is nog niet afgeruimd.

‘Ga je sporten?’ vraagt Paul. Hij verzamelt de vuile borden en zet ze op het aanrecht.

‘Nee, ik ga weg, echt weg, voor een tijdje.’

‘Hoe bedoel je?’ Paul gaat weer zitten. Hij laat de deur van de vaatwasser openstaan. Pauls idee van afruimen is: de afwasmachine openzetten en de vuile vaat op het aanrecht stapelen. Als alles op het aanrecht staat, verdwijnt hij, in de veronderstelling dat de borden zelf wel naar de afwasmachine zullen wandelen.

‘Wat bedoel je met weggaan?’ vraagt Paul.

‘Binnenkort vertrek ik naar het buitenland.’

Nauwlettend bestudeer ik zijn gezicht. Het slaat nergens op, ik verzin het ter plekke, maar ik vind het leuk om te zien hoe hij reageert. Als ik ’s nachts wakker lig, is dat de troost waarmee ik uiteindelijk in slaap val. Dat ik altijd nog weg kan gaan. Dat ik geld genoeg heb, dat ik Jimmy’s auto kan pakken en kan verdwijnen als ik zou willen.

Hij trekt zijn hoofd naar achteren, zodat hij een onderkin krijgt. ‘Naar het buitenland, waarom heb je me dat niet eerder verteld? Heeft je vader eindelijk iets op het oog, moet je met hem mee?’

‘Het heeft niets met de zaak te maken.’

Paul fronst.

Ik besluit het spel uit te spelen. ‘Jij hebt echt helemaal niets door, hè?’ Ik sta op en sla de vaatwasser met een klap dicht. ‘Dat je vrouw, je echtgenote, jouw Julia er geen fuck meer aan vindt.’

‘Kun je even normaal doen?’ vraagt Paul.

Ik breng mijn gezicht vlak bij het zijne. ‘Nee, dat kan ik niet. Dat is mijn probleem. Ik kan het niet meer en ik wil het niet

meer. Ik ben het zat, ik heb er geen zin meer in. Snap je?’

Mijn stem klinkt schrill. Ik kan beter acteren dan ik dacht. Het is eng.

‘Ga nou even rustig zitten,’ zegt hij. ‘En vertel me eens precies waar jij geen “fuck” meer aan vindt.’

‘Ik wil niet zitten.’ Ik ijsbeer door de kamer met mijn handen in mijn zij. Ik moet de draad weer oppakken, op zich is dit een goed experiment. Ik ben benieuwd hoe het eindigt.

Paul zucht. ‘Dan ga je niet zitten. Ik wil alleen met je praten. Je overvalt me hiermee.’

‘Dat is nou net de bedoeling, schat. Jij denkt misschien dat dit een of andere hormonale opwelling is, maar laat me je één ding vertellen: dat is het niet. Ik ga weg.’

Hoppa, dat rolde er in een keer uit. Goeie tekst.

‘Naar het buitenland,’ herhaalt Paul.

‘Precies.’ Als je weggaat, ga je naar het buitenland. Al is het Duitsland of voor mijn part België, je moet een grens over, anders slaat het nergens op.

‘Mag ik ook vragen waarom?’

‘Dat mag je vragen.’ Ik ga tegenover hem zitten.

Hij zwijgt, ik ook. Hij heeft niets in de gaten, hij heeft niet eens door dat hij in de maling wordt genomen. Eens kijken wie dit het langste volhoudt.

‘Waarom?’ vraagt Paul tenslotte. ‘Is er een ander?’

Meteen vlieg ik uit mijn stoel, die tegen de keukenvloer klettert. ‘God, wat zijn we weer simpel. Is er een ander? Nee Paul, ik neuk niet met een ander. Als ik dat deed, had je het misschien wel gemerkt, hoewel ik me dat ernstig afvraag.’

De deur van de huiskamer gaat open. Daar staat Isabel, op haar konijnenslofften. Onze oudste dochter. Goed moment, goed gecast, past perfect in het plaatje.

Ze kijkt naar de stoel, naar mij en naar haar vader. ‘Wat is er? Waarom maken jullie zo’n herrie?’

‘Mama en ik zijn een beetje druk aan het praten. Mama heeft een probleem op haar werk,’ antwoordt Paul snel.

Ik raak ontuchtend. 'Dat kind is elf, doe niet zo achterlijk, denk je dat ze niets doorheeft?' Ik zet de stoel overeind. 'Papa en mama hebben ruzie, Isabel. Kan gebeuren.'

Paul werpt me een giftige blik toe. 'Zullen we de kinderen hierbuiten laten? Ga maar weer naar boven, lieverd, kleeft je vast uit, dan kun je zo naar bed.'

Isabel kijkt op haar horloge. 'Het is kwart over zeven, pap, ik ga nog lang niet naar bed.'

'Je hebt helemaal gelijk,' val ik haar bij. 'Jij gaat nog even verder met je werkstuk, papa en mama gaan verder met ruzie maken en als je last hebt van het lawaai, zet je maar een muziekje op.'

Isabel haalt haar schouders op en vertrekt.

'Deur dicht!' schreeuw ik haar na. Ze komt terug en doet het. Pauls mond zakt open.

'Zie je hoe simpel dat was? Communiceren. Gewoon eerlijk communiceren. Het is allemaal zo eenvoudig. Mensen zouden het vaker moeten doen.'

Eindelijk staat hij op, getergd. 'Wat is er godverdomme met je aan de hand? Als jij...' Hij wil zijn stem verheffen, maar vermant zich. 'Als jij als een idioot tekeer wilt gaan, dan doe je dat maar op een ander moment. Niet waar mijn kinderen bij zijn.'

Mijn kinderen, zei hij. Biologisch gezien heb ik mijn eicellen aan de juiste man toevertrouwd. Paul is de perfecte vader. Hij zal zijn nageslacht nooit in de steek laten, hij doet alles om ze te beschermen. Dat hij daarin af en toe doorslaat, ach.

'Zal ik je eens wat vertellen over jouw kinderen, Paul de Groot? Ik heb medelijden met ze. Ik vind je een hysterische vader. Je bent overbezorgd, je hebt elk gevoel voor realiteit uit het oog verloren. Die idiote Smart-lampjes die Jim op zijn jas moet doen wanneer hij buiten wil spelen, dat joch loopt voor gek. Met al die knipperlichten op zijn mouwen is hij net een wandelende kerstboom. En dan dat fluorescerende straatwerkershemd van hem. Het enige wat eraan ontbreekt, is een helm. Ach nee, die heeft hij ook al. Als hij gaat fietsen, moet hij een helm op, het arme kind. Weet je wat het leuke van fiet-

sen is? Dat je de wind in je haren voelt.’

‘Volgens mij hebben we het hier al eens over gehad.’

‘Ja, ja, ik weet het. Ik ben een onverantwoorde, ontaarde moeder. Als jij er niet was, waren ze al dertig keer verongelukt, maar hadden ze wel wat meer lol gehad in hun korte levens.’

Pauls stem daalt een octaaf. ‘Ik zou het mezelf nooit vergeven als er iets met Isabel of Jim zou gebeuren. Dat is alles. Dat weet je en ik vind het flauw dat je daar nu over begint.’

‘Ze moeten leven, Paul. Als jij er bent, laat je ze geen seconde met rust. Je veegt de billen van Jim nog af, je strikt zijn veters, je fietst elke dag met ze naar school, in het weekeinde breng je ze naar al hun clubjes en blijft dan kijken. Ze zijn elf en zes. Jim is bijna zeven, je moet ze loslaten, je kunt ze niet eeuwig beschermen. Wil je koffie?’ Ik sta op. Paul knikt afwezig.

Als we weer tegenover elkaar zitten, wrijft hij in zijn ogen. Dat is mooi. Hij raakt vermoeid, hij is in verwarring. Ik kan doorgaan met mijn experiment. Ik verander van toon.

‘Paul,’ zeg ik zacht. Ik strek mijn arm uit en streek zijn hand. ‘Ik wil geen ruzie met je maken. Het is alleen zo dat ik weg moet. Ik houd van jou, van de kinderen, dat weet je. Maar soms, ook op mijn werk, benauwt alles me. Dan wil ik weg.’

Zijn blik verzacht. ‘Heeft het misschien iets te maken met... je weet wel? Je bent van de week naar zijn graf geweest.’

Jimmy. Altijd Jimmy, elke dag, elke week, elke maand, elk jaar. Hij is nooit weg. Elk jaar sterft Jimmy op 13 juli. Elke zomer wordt hij weer geen jaar ouder op 21 juli. Natuurlijk is het door mijn hoofd geschoten, ik wil het alleen niet misbruiken, iedereen heeft wel iets in zijn jeugd meegemaakt dat zijn problemen kan verklaren. Het deugt niet, het is te goedkoop, te gemakkelijk.

Paul zegt dat mijn leven een rouwrand heeft, ook al praat ik er zelden over en kent hij het verhaal slechts in grote lijnen. In het begin van ons huwelijk dacht hij dat hij met zijn grote liefde voor mij de pijn zou kunnen verzachten. Daarna hoopte hij dat de komst van de kinderen me uit de schaduw zou trekken. Hij heeft het nooit met zo veel woorden gezegd, maar het moet

hem zijn opgevallen dat dat niet is gebeurd.

‘Het zou kunnen,’ zeg ik. ‘Alles kan. Maar wat maakt het uit? Het gaat niet om het verleden, het gaat om het nu.’

‘Waar wil je heen?’ vraagt Paul. ‘Misschien kun je een week een huisje huren op Kreta. Waar we twee jaar geleden waren, weet je nog, met dat mooie strandje?’ Hij glimlacht. ‘Ik zou het wel weten als ik jou was. Ben je er even helemaal uit.’

Paul heeft genoten van Kreta. Kon ik dat maar zeggen. Ik kan me alleen nog het gezeul met twee jengelende kinderen in de bloedhitte herinneren. De muggen. Het gebedel om ijsjes. Pauls voortdurende inspecties. ‘Hebben de kinderen hun zwemvest om? Heb je ze goed ingesmeerd? Heb je het koffiezetapparaat uitgezet? Zitten de paspoorten in de kluis?’

Paul is bereid me te laten gaan. Eens kijken hoever ik kan komen. In theorie, nog altijd in theorie.

‘Je begrijpt me nog steeds niet helemaal. Het gaat niet om een week. Ik wil weg. Ik ga weg. Hoe lang weet ik nog niet, waarheen weet ik ook niet, ik weet alleen dat ik een lange reis ga maken.’

Zo gaat het in mijn dromen. Ik pak een koffer en vertrek. Met de noorderzon. Een pakje sigaretten halen. *Mama was a rolling stone.*

‘Waarom?’ Hij klinkt enigszins verbijsterd. ‘Er moet toch een reden voor zijn? Je kunt dit niet menen. Je kunt niet zomaar weggaan, de kinderen en mij in de steek laten. Daar komt het op neer, waar of niet?’

Langzaam knik ik. Nu hij het zo zegt, als ik het echt voor me zie, voel ik iets. Een glimp, in de verte. Een vleugje pijn, weemoed, heimwee misschien, ik kan het niet plaatsen, ik weet niet eens of het goed of slecht is.

Paul blijft beheerst. Het is een aspect van zijn karakter dat ik zowel bewonder als haat. ‘Wanneer vertrek je?’ vraagt hij kortaf.

Zo makkelijk gaat het dus. Je doet een explosieve mededeling en er volgt een onderkoelde vraag: wanneer vertrek je?

Ik zou nu moeten opbiechten dat het maar een spelletje is. Dat ik het idee alleen maar even wil uittesten. Dat ik het natuurlijk

niet meen, dat ik heus niet wegga. ‘Zo snel mogelijk,’ hoor ik mezelf zeggen.

‘Heb je al gepakt?’

‘Nee.’

‘Heb je al bedacht hoe je het de kinderen gaat vertellen?’

Dat gedeelte sla ik altijd over in mijn fantasie. Ik leg een briefje op de keukentafel en sluip ’s nachts het huis uit, zonder dat iemand het merkt. Als ze wakker worden, ben ik al lang en breed vertrokken. ‘Kunnen we dat niet samen doen? Misschien kunnen we een reden verzinnen waarom ik vertrek.’

‘Je wilt onze kinderen voorliegen en je verwacht dat ik daaraan meedoe?’ vraagt Paul.

‘Dat lijkt me het beste,’ zeg ik zwakjes.

Hij grijpt zijn kans. ‘En jij vindt mij te beschermend, jij hebt het over eerlijke communicatie? Nee. Als we het doen, dan doen we het op jouw manier. We vertellen ze de waarheid. Dat je ervan tussen gaat zonder enige reden. Uit puur egoïsme.’

‘Als jij ze liever de waarheid vertelt, vind ik het best,’ zeg ik schouderophalend. Ik durf hem niet aan te kijken.

Paul haalt uit. Met woorden, hij is geen man van fysiek geweld. ‘Wat heb ik me in jou vergist, zeg! Ik heb het altijd al geweten. Je hebt iets harteloos over je, iets koude, net als je moeder. Waarom ben je eigenlijk ooit aan kinderen begonnen?’

Dit gebeurt er dus als je experimenteert. Je krijgt de ongezoeten waarheid om je oren.

‘Ik ben harteloos en koud en jij bent warm en goed, is dat het?’

‘Ik ben een normale man, ja. En een goede vader. Jij mag me overdreven en belachelijk vinden, dat interesseert me niet.’

Hij is zo overtuigd van zichzelf. Hij weet het allemaal zo goed.

‘O Paul, je bent een geweldige vader, ik waardeer je enorm. Als echtgenoot vind ik je minder geslaagd. Kun jij je nog herinneren wanneer we voor het laatst seks hebben gehad? Volgens mij was het vorig jaar. Weet je waarom ik er geen zin in heb? Door jouw fysieke handicap waarover je nooit wilt praten. Ik kan er maar niet aan wennen, Paul, aan die vier centi-

meter. Het wordt nergens door gecompenseerd.'

'Kutwijf!' In twee stappen is hij bij me. Hij pakt me bij mijn schouders en schudt me ruw door elkaar.

'Jij hebt een stoornis, Paul, heb je daar wel eens bij stilgestaan? Je hebt een micropenis. Ja, zo heet dat. Het is een afwijking. Je mag je in je handen knijpen dat je een echtgenote hebt, een trouwe echtgenote. Ze zullen het je nooit verteld hebben, al die ex-vriendinnetjes over wie je altijd zo opschept, maar dat is ongetwijfeld de reden waarom ze zijn afgehaakt—'

Zijn vlakke hand raakt me op mijn wang. Vol en hard.

Ik schreeuw, in een reflex kruis ik mijn armen over mijn hoofd. Moet ik vluchten of vechten? Ik heb me altijd voorgenomen dat als een man me ooit fysiek geweld aan zou doen, ik meteen en met gelijke munt terug zou betalen. Ik kom overeind en bal mijn vuisten. Hij kan het krijgen.

De kamerdeur gaat open. Isabel rent naar ons toe, Jim blijft in de deuropening staan. Ik beuk in op de borst van Paul, Isabel wringt zich tussen ons in en probeert ons uit elkaar te duwen. 'Nee, niet doen, hou op.'

Paul draait zich om en loopt weg zonder nog iets te zeggen.

'Lafbek!' roep ik hem na.

Jim rent ook naar me toe en slaat zijn armpjes om mijn benen. Onwillekeurig wrijf ik over mijn gloeiende rechterwang.

'Heeft papa je geslagen?' vraagt Isabel.

'Hij deed het niet echt expres. Het was... het kwam door de ruzie.'

Ik til Jim op. 'Doet het pijn?' vraagt hij.

'Een beetje.'

Hij drukt een kusje op mijn zere wang.

'Ik ga de politie bellen,' zegt Isabel. Ze loopt al naar de telefoon.

'Dat hoeft niet, Isabel.'

Ze blijft staan en kijkt me vorschend aan.

'Jij hebt zo vaak ruzie met je broertje. Dan mep je hem ook.'

'Dat is anders,' vindt ze. 'Mannen mogen hun vrouw niet slaan.'

Dat heb ik laatst op het *Jeugdjournaal* gezien. Er zijn speciale huizen als je wordt geslagen, verstop-huizen. Misschien moet je daarnaartoe.' Ze denkt even na. 'Heeft-ie het al vaker gedaan?' informeert ze half zakelijk, half nieuwsgierig.

'Nee, dat heeft hij niet. En dat zal hij ook niet snel meer doen. Het was net zo goed mijn schuld. Ik daagde hem uit.'

Isabel zucht een dan-moet-je-het-zelf-maar-weten-zucht.

Ik aai Jim over zijn haar. Het is plakkerig van de gel. 'Kom schat, jij gaat lekker douchen en naar bed. En jij ook jongedame, het is mooi geweest voor vandaag. We zijn allemaal moe. Mama ook.'

Hoofdstuk 5

Voordat Paul in mijn leven kwam, heb ik drie serieuze relaties gehad. Mijn vriendjes waren totaal verschillende types, die in één opzicht een opvallende gelijkenis vertoonden: ze hadden allemaal een kleine penis. En als ik zeg klein, dan bedoel ik *petit*.

Jack, mijn eerste verkering, mat in erectie acht centimeter. Ik weet dat niet honderd procent zeker, het is een schatting die ik achteraf heb gemaakt en ik heb het ruim genomen. Herbert kwam niet verder dan een zesenhalf, dat klopt tot op de millimeter, ik heb een rolmaat naast zijn ochtenderectie gehouden terwijl hij sliep. Chris scoorde een zeven. En dan was er Clark, een one-night stand, mijn enige neger, van wie ik hoopte dat hij me zou verrassen met een liaan, een slinger, een onderarm van tientallen centimeters.

Ik ontmoette hem op de kermis in Amsterdam, het was hoogzomer. Clark was alleen, ik was met Patrick. Patrick was de beste vriend van mijn broer. Ik heb nooit wat met hem gehad. Hij had een leuke kop en een okay lijf, maar ik viel niet op hem. Hoewel hij dat wist, bleef hij op me wachten. Hij was ervan overtuigd dat ik ooit tot inkeer zou komen. Op zich was dat handig. Wanneer ik ook belde, hij stond altijd voor me klaar. Ik denk nog wel eens aan Patrick en dan heb ik spijt dat ik het toch niet een keertje met hem heb gedaan. Waarschijnlijk was hij wel normaal geschapen. Ik heb een keer op het punt gestaan om hem te bellen en het te vragen. Omdat hij dan waarschijnlijk over mijn broer zou beginnen, heb ik het niet gedaan.

Clark en ik knalden op elkaar bij de botswagens. We wisselden een paar blikken, de zaak was snel beklonken, ik moest alleen Patrick nog even dumpen. Gelukkig was hij eraan gewend door mij gedumpt te worden. Hij wenste me veel plezier en maakte zich uit de voeten. Even later slenterden Clark en ik over het kermisterrein. Ik kon mijn blik amper van zijn kruis afhouden. Het liefst had ik ter plekke zijn broek opengeritst.

‘Zullen we touwtje trekken?’ vroeg Clark.

We liepen naar de kraam. Een rossige vrouw duwde een bos met zeker dertig touwtjes in mijn handen. Ik koos er eentje uit en gaf er een ruk aan. Een grote roze fopspeen schoot achter het houten schot vandaan. Op dat moment had ik moeten weten dat ik op het verkeerde paard had gewed. Mijn intuïtie liet me in de steek. Met een domme, onwetende grijns nam ik de speen in ontvangst.

‘Zuigen, kreng,’ fluisterde Clark in mijn oor.

Een uurtje, vijf bier en een gedeeld plakje hasjcake later, op het toilet van een café, ging ik op mijn hurken. Ongeduldig gespte ik zijn riem los. Clark liet zijn hand op mijn hoofd rusten en zei dat ik een ontzettend lekker wijf was. Ik was niet geïnteresseerd in complimentjes, ik dacht maar aan een ding. Uitpakken die handel. Zou het eindelijk zover zijn? Riem open, knoop los, rits naar beneden.

Achter de donkerblauwe onderbroek zag ik een knobbel ter grootte van een champagnekurk. Ik fronste. Bepaald niet het Hiroshima-effect dat ik in gedachten had. Misschien was hij nog niet maximaal stijf. Ik trok Clarks knobbel uit zijn onderbroek. Hij voelde hard aan, maar het kon harder. Even een handje helpen. Clark kreunde. Na tien seconden was hij als een plank, maar nog steeds weinig indrukwekkend. Bruin en ondermaats. Ik hield zijn geslacht tussen duim en wijsvinger, mijn timmermansoog gaf hem niet meer dan vijf centimeter. Ik stopte hem terug in zijn onderbroek.

‘Wat is er?’ vroeg Clark.

Ik kwam overeind. ‘Sorry, ik ben misselijk.’ Het was niet eens gelogen. De combinatie van hasjcake en bier was slecht gevallen. ‘Ik geloof dat ik moet overgeven.’ Ik maakte de wc-deur open, duwde Clark naar buiten, deed de deur weer dicht en draaide hem snel op slot. ‘Ga maar weg. Het komt niet meer goed,’ riep ik door de dichte deur.

‘Weet je het zeker?’

‘Ja.’

‘Mag ik je nummer?’

‘Nee!’ Wat moest een neger met een kleine pik met mijn nummer?

‘Heb ik iets verkeerd gedaan?’

‘Nee, hoor.’ Ik bleef beleefd. Waarom blijf ik altijd beleefd? Waarom kon ik nou niet eens een keer gewoon zeggen hoe het zat? Beste Clark, ik hoopte dat je een enorme snikkel zou hebben, maar dat is niet het geval. Het is een rottig, klein ding wat je daar hebt hangen. Dat tref ik dus altijd, alsof de duvel ermee speelt. Snap je mijn frustratie?

Na Clark kwam een hele tijd niemand, en toen kwam Paul. Het rare was dat het me bij Paul niets uitmaakte. Ik was niet bijzonder nieuwsgierig, ik had geen verwachtingen, ik geloof dat ik er amper over nadacht. De eerste keer dat ik zijn mannelijkheid onder ogen kreeg, schoot het wel even door me heen: o, weer eentje. Het was een terloopse vaststelling, meer niet.

Paul boeide me. Hij was vanaf dag één serieuzer dan mijn vorige vriendjes en – heel

belangrijk – hij was het tegenovergestelde van mijn vader. Ik kon op hem bouwen. Paul was de eerste man in mijn leven die altijd deed wat hij beloofde. Dat gaf me rust, ik voelde me veilig bij hem. Smoorverliefd was ik niet, ik raakte van lieverlee aan hem gehecht, zoals je gehecht raakt aan een oude Chesterfield, zo’n oerdegelijke, klassieke, gecapitonneerde bank. Hip is anders, maar hij zit zo lekker dat je hem hem nooit meer weg doet. De Chesterfield werd mijn echtgenoot. Het hechten werd vanzelf houden van.

Later, veel later, ging het knagen. Niet dat ik Paul wilde inruilen – kon hij er wat aan doen dat de teller bij vierehalve centimeter (in slappe toestand) was blijven steken? – maar omdat ik nooit het genoegen van een echt grote zou mogen smaken.

Volgens mij was het trouwens eerder vier centimeter dan vierenhalf. Dat is van belang, want penissen kleiner dan vier centimeter heten micropenissen. Als je dat hebt, is er sprake van een

aandoening, een stoornis. Mijn man wist tot voor kort niet dat hij stoornis had. Hij leefde in de veronderstelling dat hij wat kleiner dan gemiddeld geschapen is. In erectie komen er bij Paul twee centimeters bij. Een zes centimeter lange, niet al te dikke penis, dat is zijn gereedschap.

Na de geboorte van Isabel begon de ellende pas goed. Hoe je het ook wendt of keert, het uitwerpen van een baby werkt niet bepaald vernauwend op de ruimte die is bedoeld om in beslag te worden genomen door het met volgelopen bloedvaten gevulde geslacht van de andere sekse.

Isabel was een week of zes toen we het weer gingen doen. 'Zit-ie er nou al in of niet?' vroeg ik na een paar minuten aan Paul. Hij zei van wel.

Natuurlijk heb ik het aangekaart, niet meteen, jaren later pas, ik had gehoopt dat de seks beter zou worden, maar dat gebeurde niet. Het was een lastig gesprek. Misschien had ik het moment niet goed gekozen. Aan de andere kant, een goed moment voor zoiets is er eigenlijk niet.

Enfin, mijn moeder was net weg en Paul wilde naar bed. Hij wordt altijd erg somber als mijn moeder op bezoek is geweest. Hij noemt haar 'het zwarte gat'.

'Ik wil iets met je bespreken,' zei ik.

'Kan het morgen?'

Ik had net moed verzameld. Nee, het kon niet morgen.

'Waar gaat het over?'

'Seks.'

Hij trok zijn neus op. Paul houdt best van vrijen, maar erover praten vindt hij onsmakelijk.

'Doe niet zo flauw,' zei ik. 'Het is belangrijk. Sinds de kinderen geboren zijn, voel ik bijna niets meer als we het doen. Dat komt... nou ja, je weet wel waardoor dat komt. Door onze afmetingen.'

'Julia, alsjeblieft.'

'Hoe moet ik het anders zeggen? Jij bent al niet zo groot geschapen, ik ben ruimer geworden en dat heeft gevolgen voor

ons seksleven. Daar moeten we iets aan doen.'

'Waarom?'

'Omdat ik eronder lijd.'

'Je ziet er niet uit als iemand die lijdt, Julia.'

'Waarom weiger je me serieus te nemen?'

'Ik neem je serieus, maar dit vind ik onzin. Het gaat toch prima? Ik hoor je nooit klagen. Goed, dan voel je misschien iets minder dan vroeger. Is dat nou zo'n ramp?'

'Ik vind het vervelend, ja.'

'Wat wil je dat ik eraan doe?' Hij streek met zijn hand door zijn haar. Ik zag een opening.

'Weet ik veel. Er is heus wel een oplossing voor, overal zijn oplossingen voor. Er was gisteravond iets op televisie... maar goed, daar zal jij wel geen zin in hebben.'

'Laat me dat zelf uitmaken, ja?' zei hij geïrriteerd. 'Hoe vaak moet ik dat nog zeggen? Vul niet alles voor me in.'

Ik hield mijn adem in en telde tot vijf. 'Nou goed, er zijn verschillende dingen mogelijk. Ten eerste heb je natuurlijk zoiets als penisverlening, maar dat is een operatie...'

'Vergeet het maar.'

Het voorstel had de tafel nauwelijks geraakt of hij veegde het er al af. Protesteren had geen zin.

'... en ten tweede heb je natuurlijk allerlei hulpmiddelen.'

'Als je die wilt, schaf ze vooral aan. Daar heb je mij niet voor nodig.'

'Help je me dan wel met de bediening?'

'Moet ik dat nu beloven?'

'Jezus Paul, het is toch iets van ons samen? Gisteravond zag ik een vrouw op televisie. Om haar man beter te kunnen voelen, had ze een aubergine gekocht, uitgehold en eroverheen geschoven. Dat scheelde enorm.'

'Was het in dat programma van Menno Büch?' vroeg Paul.

'Ja,' zei ik verrast. Hij had niet gekeken, hij was al naar bed.

'Iedereen op kantoor had het erover, hoe ziek dat stel was. Die spoorden niet, die hadden ze tegen zichzelf in bescherming moe-

ten nemen. Moet ik me net als die vent als een indiaan verkleeden en rondjes gaan rennen om een wigwam? Wil je ons seksleven zo nieuw leven inblazen?’

‘Dat zeg ik toch niet? Het bracht me alleen op een idee. Ik probeer creatief om te gaan met ons probleem.’

‘Jouw probleem, Julia, ik ga naar bed. Ga jij vannacht maar lekker seksprogramma’s kijken en ideeën opdoen. De groeten.’ Hij stond op en liep weg.

‘Paul! Wacht nou even...’

Hij ging naar boven, ik kreeg niet eens een kus. Voor straf sprak ik een paar dagen niet tegen hem en sliep ik in de logeerkamer. Op een gegeven moment had ik daar ook weer genoeg van. We gingen over tot de orde van de dag en zetten de afmetingskwestie in de ijskast. Dat is hoe menig huwelijk op de rails blijft, denk ik. De kwesties waar je niet uitkomt, stop je achter in de groentela. Totdat het er te veel zijn. Totdat ze zo gaan rotten dat de koelkast bol komt te staan. Totdat je elke nacht wakker ligt vanwege de stank.

Hoofdstuk 6

Toen de vrouw van Paul McCartney overleed aan kanker stond hun bedgedrag als een postume onthulling in het persbericht dat de onheilstijding begeleidde. Paul en Linda hadden sinds ze een relatie hadden geen enkele nacht zonder elkaar doorgebracht. Het werd gepresenteerd als een romantisch feit, het ultieme bewijs van hun liefde, die dieper ging dan menig mens zich voor kon stellen.

Paul deed tussen neus en lippen door het sterfbed van zijn vrouw uit de doeken. Zulks is voor artiesten heel gewoon, die maken iets mee en hopla: ze zetten het om in een lied, een gedicht, een persbericht of een combinatie van die drie. Soms weet je bij die gasten niet wat waar is en wat verzonnen.

Hoe dan ook, Paul had een brief aan haar geschreven of een gedicht, daar wil ik vanaf zijn. Linda had in de week voor haar heengaan nog een laatste ritje te paard gemaakt. Haar lange, blonde haren wapperden net niet in de wind, want die had ze verloren door de chemo, en toen ze uiteindelijk op het punt stond haar laatste adem uit te blazen, had Paul haar hand vastgehouden en haar toegefluisterd dat ze zich moest voorstellen dat het lente was en dat ze zich in een mooi weiland met bloemen bevond. Linda McCartney, de grootste liefde uit zijn leven, was vredig ingeslapen, aldus de ex-Beatle. We zullen hem op zijn woord moeten geloven.

De grootste liefde van zijn leven was koud gecremeerd of de weduwnaar werd verliefd en trouwde met Heather, een zesentwintig jaar jonger, anderhalfbenig ex-fotomodel. Het echtpaar heeft inmiddels een dochter en is in de zevende hemel, aldus het persbericht dat deze gelukkige tijding begeleidde. Paul McCartney is zo'n man bij wie je je afvraagt hoeveel hemels er voor hem bestaan.

Als ik vannacht sterf, verstuurt niemand een persbericht. Als ik morgen een echtscheiding aanvraag, is dat geen wereldnieuws. Ik

laat geen cultureel erfgoed na, ik laat niets na, behalve mijn geld en mijn genen. Als mijn kinderen zich niet voortplanten en mijn centen opmaken, ben ik volledig van de aardbodem verdwenen.

Ik ben bijna zevenendertig en ik heb veel gemist. Mijn jeugd, zo voelt het, een zekere onbezorgdheid, een groot aantal volstrekt onverantwoordelijke daden, een penis van formaat. En als ik zo doorga, zal het er allemaal nooit van komen. Mijn jeugd is voorbij. Mijn leven bestaat uit verantwoordelijkheden die met de dag zwaarder wegen: een goede vrouw zijn voor Paul, een goede moeder voor Isabel en Jim, een goede zus voor Kaitlin, een goede boekhouder voor pa en bovenal: een goede dochter voor ma. Mama heeft al zo veel pech gehad: Jimmy dood, Kaitlin die zich nooit laat zien. Ik ben de enige die ze nog heeft.

Ik krijg het benauwd, ik hyperventileer, ik moet een plastic zakje hebben. Ik ben bang dat ik zal stikken. Misschien moet ik alles aan Paul uitleggen, misschien begrijpt hij me dan, maar het gaat niet, ik begrijp mezelf amper en bovendien: dat ene, het ergste, mag niemand weten.

Ik heb me aan mijn woord gehouden, Jimmy, ik heb ons geheim bewaard, het staat zelfs niet in mijn dagboek. Je hebt me laten zweren het mee te nemen in mijn graf en dat zal ik doen, al maakt het soms dat ik verlang naar mijn eigen graf, naar rust, eeuwige rust, jij zou het waarschijnlijk grappig vinden, je laatste *sick joke*. Ook jij bent een last, Jimmy, ik zeg het je eerlijk, een dode last, een loden last.

Ik heb net een valiumpje genomen, slaappillen heb ik helaas niet in huis. Ik zou ze wel willen maar ik ben bang dat als ik eraan begin, ik niet meer zonder kan. Ik ben vrij verslavingsgevoelig. Dat heb ik niet van een vreemde. Pa en ik drinken nooit een glaasje, wij drinken een fles. Of twee. Of drie.

Valium heb ik altijd binnen handbereik, dat komt door Jim. Isabel was een makkelijk, rustig meisje. Vroeg zelfstandig, gehoorzaam. Ze was mijn eerste kind, mijn ijkpunt en een meisje, net als ik. Toen werd Jim geboren. Een wervelstorm, een driftig kereltje, een volstrekt onberekenbare gek, oftewel: een

jongetje. Uit Jim kwam altijd geluid en nog steeds. Al vanaf zijn babytijd brengt hij klanken voort die niemand kan thuisbrengen. Hij loeit, hij schreeuwt, hij zingt en hij zit nooit stil. Paul was bang dat hij ADHD had, maar na een paar kinderpartijtjes met jongetjes van zijn leeftijd concludeerde ik dat Jim doodnormaal was. Wij moesten ermee leren leven en we moesten hem opvoeden, dat was het enige wat we konden doen.

Jim luisterde beter naar Paul dan naar mij. Misschien heeft het met natuurlijk overwicht, autoriteit en een zware stem te maken, ik weet het niet. Feit is dat Paul destijds fulltime buitenshuis werkte en ik parttime, waardoor Jim zich, voordat hij naar school ging, doorgaans binnen een straal van maximaal enkele meters van mij ophield. Hij werkte op zenuwen waarvan ik niet wist dat ik ze bezat. Er zijn momenten geweest dat ik me niet heb kunnen beheersen. Die momenten staan in mijn geheugen gegrift, Jim is ze allang vergeten. Hij was toen twee, drie jaar, ik had er na afloop meer last van dan hij, ik bood hem mijn excuses aan, al wist ik niet of hij dat begreep. De dagen na zo'n uitval deed hij superlief tegen me, dat wel. Hij bleef me kusjes brengen, als een puppy die je hand komt likken.

Het ergste incident vond twee dagen voor zijn vierde verjaardag plaats. Waarom ik mijn geduld verloor, doet er niet toe, het had zich de hele ochtend opgebouwd en uiteindelijk werd ik zo kwaad dat ik op het punt stond Jims hoofd tegen de dichtstbijzijnde muur kapot te slaan. Nog net op tijd bedacht ik me. Het was beter om hem geen lichamelijk letsel toe te brengen. Ik sleurde hem de woonkamer uit, de gang door, duwde hem in een kast en deed de deur op slot, daarmee kwam hij er genadig vanaf. Ik ging terug naar de huiskamer, zette een koptelefoon met het *Requiem* van Mozart op en draaide de volumeknop wijd open.

Jim is bang in het donker. Isabel was naar school, Paul was naar zijn werk. Tien minuten lang krijste hij, in doodsnood, in de kast onder de trap. Af en toe zette ik het geluid zachter om te horen of hij nog steeds bezig was. Op een gegeven moment was het stil. Weldadig, maar beangstigend stil. Ik deed de deur open. Daar

lag mijn zoon, in foetushouding, in slaap gevallen op de kale grond, snot onder zijn neus, sporen van half opgedroogde tranen over zijn wangen. Dezelfde middag zat ik bij de huisarts voor valium, *mother's little helper*. Het is mijn vaste herhaalrecept. Ik heb Jim nooit meer mishandeld, fysiek niet althans, en ik geloof dat het op het geestelijke vlak wel losloopt. Nog wel.

Paul denkt nog steeds dat ik echt wegga. Sinds onze ruzie zeggen we alleen het hoogst noodzakelijke tegen elkaar. Jim heeft niks in de gaten, die dartelt vrolijk rond in zijn eigen wereldje, geregeerd door de schepper van Gameboy; Isabel observeert ons, maar stelt geen vragen. Wachtend op de werking van het pilletje, oké, de pilletjes, besef ik dat ik van mijn fantasie werkelijkheid zou kunnen maken. Ik heb een aankondiging gedaan, ik kan doorzetten.

Niemand weet het, maar financieel kan ik me het een en ander permitteren. Mijn vader heeft de boekhouding altijd aan mij overgelaten, ik was goedkoper dan een accountant. Wanneer ik de dagelijkse administratie af had, boog ik me over de reserves van het bedrijf. Dat werd in de loop der jaren een aardig kapitaal, hoewel mijn vader altijd meer uitgaf dan ik verantwoord achtte. Dan moest hij weer een nieuwe auto, dan moest zijn kantoor weer worden verbouwd, de man heeft ik weet niet hoeveel bureaus aangeschaft, het ene nog duurder dan het andere. Hij zat er zelden aan.

Hij heeft ook een kunstbevlieging gehad. Had hij van Ramses, een collega/concurrent die alleen maar Echte Kunst aan zijn muren wilde hebben, dat stond zo chic voor de klanten. Mijn vader wilde eroverheen, dus die ging in de schilderijen én in de beelden. Vooral sculpturen kocht hij groot in. De tuin rondom het kantoor is een kleine tweehonderd vierkante meter groot, hij stouwde de hele boel vol, je zag het grind amper meer.

‘Je klanten komen voor een huis, pa,’ zei ik. ‘Als ze beelden willen zien, gaan ze wel naar het Krölller-Müller.’ Ik heb de collectie stukje bij beetje verpatst en nog een aardige winst gemaakt ook.

De reserves waren bedoeld als het pensioen van mijn vader. Een aantal jaren geleden begon ik ermee te beleggen. Aanvankelijk deed ik het voor de lol. Of misschien was het streberigheid. Dat ik hem op zijn vijfenzestigste kon voorrekenen: kijk pa, dit zou officieel je pensioen zijn, maar dankzij mijn interventie is je kapitaal verdriedubbeld. Kun je eindelijk je werkster fatsoenlijk betalen. Kun je toch die wereldreis maken.

Ik wist dat het mis kon gaan, dat heb je met beleggen, maar daarover maakte ik me geen zorgen. Het was niet mijn geld en bovendien: mijn vader verwachtte weinig van mij. Als zou blijken dat zijn pensioen minimaal was, zou dat voor hem alleen maar bevestigen wat hij altijd al had gedacht. Vrouwen en geld, vrouwen en auto's, vrouwen en zaken, vrouwen en macht: uiteindelijk gingen die dingen niet samen. Dat hij me een baantje op zijn kantoor toestond, moet naast zijn krenterigheid wellicht iets met vaderliefde van doen hebben gehad. Of misschien vertrouwde hij verder niemand, dat is ook mogelijk. De boekhouding leek hem in elk geval zo simpel dat zelfs ik die niet zou kunnen verknallen.

Het beleggen ging me beter af dan ik had verwacht. Ik stopte mijn vaders geld vooral in internetfondsen en het liep lekker. Op een gegeven moment bezat ik een miljoen gulden, op papier. Pa zelf was ongetwijfeld hebberig geworden en doorgegaan, maar ik vond het welletjes en verkocht de handel precies op tijd. Ik had geen week langer moeten wachten, de beurs klapte in elkaar. Sneu voor de andere kleine beleggers, maar mijn schaapjes stonden veilig op het droge. Ik was miljonair, nou ja, formeel was pa miljonair – dankzij mij. Een commissie van vijftig procent leek me niet onredelijk. Wat zouden Paul en de kinderen verrast zijn. Isabel en Jim zouden kunnen studeren, we zouden een tweede huis kunnen kopen, het was fantastisch, ik had de staatsloterij gewonnen.

Na enig nadenken paste ik de verdeelsleutel aan. Dertig procent was meer dan genoeg voor die ouwe, de rest zou ik in mijn zak steken. De enige vraag was hoe ik het geld op mijn rekening kreeg zonder er belasting over te hoeven betalen. Het antwoord

was simpel. Ik richtte een stichting op. Dat moest natuurlijk een belangeloze toestand zijn met een of ander rooskleurig einddoel dat nooit zou worden bereikt.

Toen ik op kantoor over een mogelijk doel voor mijn stichting zat te prakkiseren, las ik in de krant zo'n opwekkend bericht over een echtpaar dat een mislukte poging tot gezinsuitroeiing had ondernomen. Ze hadden eerst hun twee honden en vervolgens hun drie kinderen afgeslacht, daarna hadden ze gepoogd de hand aan elkaar te slaan, maar dat was mislukt. Ik geloof dat ze uiteindelijk op een spoorlijn zijn gaan liggen, maar de trein kwam maar niet, het was herfst, bladeren op de rails, dat zul je net zien, ze kregen het koud, stonden weer op, gingen met messen in hun wederzijdse polsen in de weer, dat wilde ook niet vlotten, enfin, een hoop gedoe met een bloederig, maar onbevredigend resultaat.

Het bericht zorgde voor een kleine rage, want in de weken erna volgde een aantal vaders en moeders hun voorbeeld. Sommigen lukte het wel om hun hele gezin inclusief henzelf van de kaart te vegen, dat sierde ze. Aan halfslachtig gemodder heeft tenslotte niemand wat.

Geïnspireerd door de actualiteit richtte ik de Stichting voor het Behoud en de Redding van het Gezin op. Ik werd voorzitter, schreef de statuten en benoemde mijn moeder tot penningmeester, zonder haar daarover in te lichten. Haar handtekening kan ik dromen. Het makelaarskantoor van mijn vader deed op gezette tijden een donatie, die de stichting dankbaar in ontvangst nam. De doelstelling was duidelijk: het behoud en de redding van het gezin als hoeksteen van de samenleving. Dat het alleen mijn gezin zou betreffen, maakte niet zo veel uit. Elk gered gezin is er weer eentje, nietwaar?

Mijn stichting leidt een onopvallend bestaan. De financiën staan er rooskleurig bij, ik heb intussen een aardig bedrag door-gesluisd. Er zit vijfenzeventigduizend euro in kas. De voorzitster zou met gemak naar het buitenland kunnen om te kijken of daar nog gezinnen te behouden en/of te redden zijn. Ze kan veldwerk

verrichten. Ze kan het er een paar maanden uitzingen, ze hoeft niet op een houtje te bijten.

Ik zie wuivende palmbomen, ik zie witte stranden en voel dat de valium begint te werken. Straks slaap ik. Ik heb geen zorgen, ik heb een uitweg. Dat is mooi, heel mooi. Blijven over: Isabel en Jim.

Hoofdstuk 7

Op zondagochtend ontbijten we altijd uitgebreid met z'n vieren. Zaterdag is de dag van de sportclubjes, dan moet Jim naar voetbal, Isabel naar paardrijden, ik doe boodschappen en 's avonds hangen we voor de tv. Isabel kookt op zondag vier eieren en zet koffie, Jim dekt de tafel, Paul leest de krant en ik probeer uit te slapen, wat meestal niet lukt. Soms bak ik brood met de broodbakmachine, die je 's avonds al kunt programmeren, zodat het hele gezin 's ochtends wordt gewekt met de geur van vers boerenbruin. Ik oogst daarmee altijd veel lof, daarom doe ik het niet te vaak. Wie complimenten wil, moet spaarzaam zijn met uitdelen.

‘Komen jullie ontbijten?’ roept Isabel.

Er is geen vers brood deze zondag.

Paul komt uit de badkamer, ik uit de logeerkamer. We geven elkaar een knikje en gaan naar beneden.

We eten zwijgend. Normaal tetteren de kinderen aan een stuk door. Isabel kauwt traag op haar brood. Jim knoeit met de appelstroop. Hij wordt niet gecorrigeerd.

Paul doorbreekt de stilte. ‘Mama moet jullie iets vertellen,’ zegt hij. ‘Toch?’

We hebben het er niet meer over gehad. Hij gooit de knuppel in het hoenderhok. Ik kan nog terug. Ik kan nog altijd terug. Het is pas waar als ik het doe, niet als ik het zeg. Ik leg mijn mes neer.

‘Papa en ik hadden van de week ruzie. Dat hebben jullie gehoord. Dat kwam niet door papa, dat kwam door mij.’

Isabel wil iets zeggen, maar bedenkt zich.

‘Ik weet niet zo goed hoe ik het moet zeggen, dus ik zeg het maar gewoon zoals het is. Ik ga een tijdje weg.’

‘Gaan jullie scheiden?’ De stem van Isabel klinkt schril.

‘Nee,’ zeg ik snel. ‘Dat hoop ik niet, tenminste.’ Ik kijk naar Paul. Hij neemt een slok sinaasappelsap.

‘Ik zal proberen het uit te leggen. Ik voel me niet zo goed.’

‘Ben je ziek?’ vraagt Jim.

Ik schud mijn hoofd. De kinderen kijken me afwachtend aan.

‘Het is al een tijdje zo. Ik voel niks meer. Terwijl ik vroeger wel dingen voelde.’

Het is niet helemaal waar. Ik voel wel dingen. Alleen geen leuke dingen. Grote handen die mijn keel dichtknijpen. Muren en plafonds die op me afkomen, steeds dichterbij, ze sluiten me in, tot ik niet meer kan bewegen. Er eigenlijk niet meer willen zijn, fantaseren dat je een heel-slecht-nieuwsbericht krijgt van de dokter en dat je dan stiekem blij bent, opgetild willen worden door de Grote Grijper, zodat het gezeur ophoudt, zodat niemand meer iets van je kan vragen, zodat je je niet meer verantwoordelijk hoeft te voelen voor alles en iedereen.

Waarschijnlijk is dit geen geschikte kost voor kinderen. Laat ik het over een andere boeg gooien. ‘Jullie houden van ijsjes, toch?’

‘Ja!’ roept Jim enthousiast. Briljant, straks verwacht hij dat ik er eentje tevoorschijn tover.

‘Stel je nou voor...’ zeg ik langzaam, ‘...stel je voor dat je een ijsje eet en je proeft niks. Je proeft niet hoe lekker het is, het smaakt helemaal nergens naar. Of je speelt met je vriendjes, maar je vindt het helemaal niet leuk. Het is heel saai, het is net alsof je slaapt terwijl je wakker bent.’

Jims blik glijdt naar de boterham op zijn bord. Hij pakt zijn mes weer op en steekt het in de pot Nutella.

‘Ik proef mijn leven niet. Ik heb geen plezier meer. Ik weet niet hoe ik het anders moet zeggen. Het klinkt vast heel raar, maar ik hoop dat jullie het een beetje begrijpen. Ik weet bijvoorbeeld dat ik veel van jullie houd en dat ik van papa houd, maar het is net alsof iemand een muur om mijn hart heeft gebouwd, een hele dikke muur, waar niets doorheen komt.’

Isabel fronst.

‘Het enige wat ik kan bedenken, is weggaan. Als ik wegga, ben ik helemaal alleen. Dat ben ik nooit. Het lijkt me prettig. Een soort lange vakantie. En weet je wat ik denk dat er gebeurt als ik wegga?’

‘Niet doen!’ zegt Paul waarschuwend tegen Jim, die zijn mes wil aflikken.

‘Vertel, mam,’ zegt Isabel verstoord. ‘Wat gebeurt er als je weggaat?’

‘Dan ga ik jullie missen. Dat weet ik zeker. Het kan na een week zijn, of na een maandje, maar ik ga jullie vast heel erg missen, jullie alle drie. Als de muur om mijn hart is verdwenen, kom ik terug. Als jullie dat goed vinden.’

‘Natuurlijk vinden wij dat goed. Ja toch, pap?’ Isabel zet Paul meteen voor het blok.

Hij gaat er niet op in. ‘Mama heeft een grote beslissing genomen, jongens. Dat hebben jullie net gehoord. Ik zal voor jullie zorgen, Monique zal vaker moeten oppassen, misschien komt er een nieuwe oppas bij. Alles zal anders worden.’

Paul heeft al nagedacht over de nieuwe situatie, hij is met de planning bezig.

‘Moet je niet naar de dokter met je hart?’ vraagt Jim.

‘Ze heeft niet echt een muur om haar hart, sukkel,’ zegt Isabel. ‘Zo voelt ze het alleen maar. En daarom gaat ze weg. Toch, mam?’

‘Ik wil niet dat je weggaat.’ Jims ogen vullen zich met tranen, het begint tot hem door te dringen. Hier was ik bang voor, hier was ik al die tijd bang voor. Ik had niet naar Paul moeten luisteren, ik had als een dief in de nacht moeten vertrekken. Dan maar een lafaard. Alles beter dan een groepssessie aan de keukentafel.

Jim kruipt bij me op schoot. Ik maak mijn vinger nat met spuug en haal wat hazelnootpasta weg bij zijn oor.

‘Waar ga je eigenlijk heen?’ vraagt Isabel.

Mijn dochter houdt het droog. Ze is zo lief, zo nuchter, zo wijs, ze is alles wat ik niet ben. Niet meer ben. ‘Naar het buitenland.’

‘Welk land?’

‘Weet ik nog niet.’

‘Zal ik de atlas pakken?’ Isabel is altijd praktisch.

‘Hoeft niet, schat, dat komt wel.’

Ongelooflijk, wat neemt ze het goed op. Misschien is het

schijn, misschien vindt ze het beter dan dat we gaan scheiden, misschien ligt ze vannacht in bed, huilt ze haar beer nat en Jim— Nee, niet aan denken, ze zijn nu hier, laat ze voelen dat je van ze houdt, laat ze vol vertrouwen achter.

Jim kruipt dicht tegen me aan.

‘Het komt allemaal goed, mannetje,’ zeg ik schor. ‘Denk maar aan die jongen bij jou in de klas, hoe heet hij ook alweer, zijn vader werkt op een booreiland...’

‘Denzel.’

‘Die bedoel ik. Zijn vader is toch vaak lang weg?’

Hij knikt heftig. ‘Heel lang. Als hij terugkomt, gaat hij Denzel altijd eerst opmeten om te kijken hoeveel-ie gegroeid is en daarna krijgt hij cadeautjes. Meestal nieuwe K’NEX.’

‘Hij boft maar, die Denzel. Ik denk dat er voor jullie ook wel een cadeautje in zit als ik terugkom,’ zeg ik met een glimlach.

Het gezicht van Jim klaart op.

‘De vader van Angela zit in de gevangenis,’ zegt Isabel. ‘In België. Hij is al een half jaar weg. Om de twee weken gaan ze hem opzoeken. Soms mag hij met verlof. Hij zit onschuldig vast, zegt Angela.’

Paul en ik knikken. We kennen het verhaal over de vader van Angela.

‘Je ziet, lang niet alle ouders zijn altijd thuis,’ zeg ik luchtig. ‘Maar ik ga niet naar een gevangenis en ook niet naar een booreiland. Ik ga niks gevaarlijks doen.’

‘Hoe denk je dit eigenlijk allemaal te bekostigen?’ vraagt mijn man. ‘Je vader betaalt je echt niet door als jij ervantussen gaat.’

‘Ik heb wat spaargeld. En als het moet, kom ik heus wel ergens aan de slag.’

‘O vast,’ beaamt hij. ‘Maar niet bij een makelaarskantoor. Dat wordt bardiensten draaien in een of ander café. Heb je daar zin in? Denk je dat je weer wat “voelt”, als je om vier uur ’s nachts vuile bierglazen om staat te spoelen?’

‘Wil je dit per se bespreken waar de kinderen bij zijn?’

‘Jij bent toch zo’n voorstander van open communicatie?’

‘Je zou je ook iets minder vijandig kunnen opstellen,’ sis ik. ‘Je zou het misschien zelfs kunnen waarderen dat ik iets onderneem. Alsof het voor mij zo makkelijk is. Het is een avontuur.’

Hij lacht smalend. ‘Zie jij het zo, als een avontuur? Julia op *Expeditie Robinson*, welja, waarom ook niet? Neem een camera mee, houd een videodagboek bij, verkoop het aan een tv-zender, straks word je beroemd, dat wil je toch zo graag?’

Hij zegt het alsof het iets slechts is. Alsof niet iedereen daar wel eens stiekem van droomt. Volgens mij is het leven een stuk makkelijker als je Oprah Winfrey heet. Beroemde mensen lijken altijd mooi, zelfs al zijn ze het niet. Ze hebben geld, ze hebben personeel, ze hebben fans. Ze hoeven zich maar te vertonen of er gaat een zucht van opwinding door de menigte. Dat zal mij nooit overkomen. Ik kan niet eens aan *Idols* meedoen, daarvoor ben ik al te oud.

Paul staat op en smijt zijn servet op tafel. ‘Heel ontroerend, dat verhaal over die muur rondom je hart, maar ik trap er niet in. Ik weet wat er aan de hand is. Je zit in een vroegtijdige midlife crisis, je wilt bewijzen dat je nog meetelt. Je hebt blijkbaar iets in te halen...’ Hij tilt Jim van mijn schoot en kijkt me nadrukkelijk aan. ‘Er is niks aan de hand, jongens. Mama gaat vakantie vieren in het buitenland. Zij gaat pret maken, maar wij redden ons wel zonder haar.’

Hoofdstuk 8

Maandagavond. De kinderen zijn naar bed. Ik ben net boven geweest om ze nog een kus te geven. Paul zit aan de keukentafel. Hij heeft niet afgeruimd, de vaatwasser staat open. Ik heb een valiumpje genomen. Dit gesprek mag niet uit de hand lopen. Ik doe de vaatwasser dicht.

‘Morgen ga ik.’

‘Fijn dat je het weer zo tijdig laat weten.’

‘Paul. Alsjeblieft.’

Hij doet zijn mond open, maar sluit hem weer. Ik pak de wijn van het aanrecht en schenk de fles leeg in Pauls glas. Het is rode wijn. Hij heeft veel op voor zijn doen. Ik maak een nieuwe fles open en neem ook een glas.

‘Gezellig,’ zegt Paul. Ik negeer zijn cynisme. ‘Wie heb je allemaal al ingelicht?’ vraagt hij.

‘Niemand.’

Hij valt stil. Ik pak mijn glas en kom aan tafel zitten. ‘Niemand,’ herhaal ik. ‘Pa niet, mijn moeder niet.’

‘Weet Kaitlin het al?’

‘Ze zit in het buitenland. Ik laat het haar nog wel weten.’

Ik heb geen contact opgenomen met mijn zus, omdat ik het rustig uit wil leggen. Kaitlin reist veel, ik ben haar vaste contactpunt, haar houvast.

‘Krijg ik nog te horen waar je heen gaat?’

‘Ik heb geen idee, ik pak een *last minute* vlucht. Jij werkt morgen toch thuis?’

Hij knikt verstrooid.

‘Ik had bedacht dat je de kinderen misschien wat later naar school zou kunnen brengen, zodat ze me rustig gedag kunnen zeggen. Of dat ze een dagje thuis mogen blijven, bij jou. Komt dat uit?’

Paul wrijft over zijn slapen. Als hij zijn ellebogen op tafel wil zetten, gooit hij mijn wijn om. Ik loop naar het aanrecht en pak

een doekje. Het glas is nog heel, de wijn druppelt van het tafelblad op de tegelvloer. Ik zak door mijn knieën en veeg het op. Daarna neem ik de tafel af. De afstand tussen onze lichamen is nog geen tien centimeter. Sinds mijn mededeling hebben we elkaar niet meer aangeraakt.

‘Gooi dat doekje gelijk weg,’ zegt mijn man.

Mijn nekharen gaan rechtovereind staan. Paul heeft iets met hygiëne. Als ik het aandeel Sorbo zie stijgen, weet ik dat Paul boodschappen heeft gedaan. Hij neemt steevast pakken vol schuursponzen en vaatdoeken mee. En dweilen aan een stok. We hebben een kast vol gele doekjes, schuursponzen en zeker acht dweilen aan een stok. Hij zegt dat ik ze vaker moet vervangen.

Ik schenk een nieuw glas wijn in.

Hij pakt het zijne op en neemt een slok. Zijn hand trilt. ‘Ik heb nagedacht,’ zegt hij. ‘Je kunt eerlijk tegen me zijn... is er iets wat ik moet weten, is er een speciale reden voor je vertrek, iets wat je me niet durft te vertellen? Is er iemand die je onder druk zet, heb je iets strafbaars op je geweten?’

Paul biedt me een kans om te biechten. Dat is lief. Helemaal loepzuiver zou ik mijn geweten niet willen noemen, maar dat is een lang verhaal. Buiten dat, het is een verhaal dat nooit verteld mag worden. Over sommige dingen moet je zwijgen, zelfs tegen je echtgenoot. Ik leg mijn hand geruststellend op de zijne.

‘Als het zoiets was, zou ik het je heus wel vertellen.’

‘Waarom wil je ineens weg? Is het mijn schuld? Ik weet dat ik je seksueel niet meer bevredig. Als het daarom gaat, laten we dan een oplossing zoeken.’

Nu kan het ineens wel.

‘Het is meer dan dat. En het is waar wat ik tegen de kinderen zei. Ik heb geen plezier meer in mijn leven. En dat wil ik wel. Ik wil weer lol hebben.’

‘Geniet je dan helemaal niet van ons, van je gezin?’

Paul kan amper zonder Isabel en Jim. Als hij op zakenreis moet, vertrekt hij met pijn in zijn hart en belt hij praktisch elk uur. Hij is een familieman.

‘Misschien ben ik overbelast,’ antwoord ik. ‘Ik moet te veel. Ook van jou. Je zit me zo op mijn huid.’

Hij trekt zijn hand met een ruk terug. ‘Ik wíst het. Ik wist dat ik uiteindelijk de schuld zou krijgen. Jij vertrekt, maar ik heb het gedaan.’

‘Dat zeg ik niet.’

‘Dat zeg je wel.’

Het gaat mis.

‘Ik wil geen ruzie op onze laatste avond, Paul.’

‘Jij wilt geen ruzie, jij wilt weg, jij voelt niks meer. Alles draait altijd om jou.’

Ik had de laatste nacht in ons echtelijke bed willen doorbrengen. Dat plan laat ik varen.

‘Het spijt me,’ zeg ik mat.

‘Ik hoop dat je beseft wat je je kinderen aandoet.’ Paul vuurt zijn laatste kogel af.

‘Jezus christus, Paul, ik ga weg. Misschien ben ik over drie weken terug. Is dat nou zo vreselijk, maakt dat me een misdadiger?’ Ik sta op. ‘Ik ga naar bed.’

‘Ja, loop maar weer weg,’ schreeuwt Paul. ‘Arrogant kutwijf!’

Hij pakt zijn halfvolle wijnglas en smijt het kapot tegen de muur, de scherven springen alle kanten op, de rode vloeistof druïpt omlaag. Ik heb hem nog nooit zo kwaad gezien.

‘Hou op! Straks worden de kinderen wakker.’

‘Alsof jou dat wat kan schelen. Jij gaat toch weg? Ga dan! Pak je koffer en verdwijn.’

Ik ren naar boven, de logeerkamer in en draai de deur achter me op slot. Mijn hart bonkt in mijn keel. Ik hoor hem schelden, hoor het gerinkel van glas en het geschuif van stoelen. Zware voetstappen op de trap. Paul bonkt op de deur.

‘Doe open!’

Ik kruip met kleren en al in bed.

‘Julia, doe open!’

‘Ga weg.’

‘Ik ga niet weg, ik moet je spreken.’

Ik geef geen antwoord meer. Ik pak het dekbed en trek het over mijn hoofd. Hij beukt weer op de deur, rammelt aan de klink. Het is een wonder dat de kinderen hierdoorheen slapen. Als ze al slapen...

‘Wil je dat ik hem intrap?’

‘Ga naar bed, Paul.’

‘Ga naar bed, Paul,’ bouwt hij me na. ‘Hoor dat arrogante kutstemmetje van d’r.’

Hij blijft op de deur rammen. Ik stop mijn vingers in mijn oren.

‘Heb je je valium genomen, Julia, heb je jezelf weer verdoofd? Denk maar niet dat ik je niet doorheb. Ik zie heus wel hoe vaak je ernaar grijpt. Je bent gestoord. Eigenlijk ben ik blij dat je oprot.’

Deze avond zal niet de geschiedenis ingaan als het *finest hour* van ons huwelijk.

‘Geef godverdomme antwoord!’ Hij rammelt weer aan de deur. ‘Hoeveel valium heb je genomen?’ Hij lijkt wel bang.

Ik haal mijn vingers uit mijn oren. ‘Niet genoeg!’ schreeuw ik terug. ‘Ik ben klaarwakker. Ga jij je rotzooi opruimen. Straks heb je vlekken op de muur, stel je voor! En vergeet het doekje niet weg te gooien.’

Even is het stil.

‘Ik kan wel janken, weet je dat?’ Hij klinkt gesmoord. ‘Je maakt me kapot. Je maakt me helemaal kapot.’ Hij loopt weg, de trap af.

Ik snak naar valium. Het zit in mijn tas, beneden in de hal. Ik durf hem niet te pakken. Ik sluit mijn ogen en trek het dekbed weer over mijn hoofd. Even later hoor ik de stofzuiger aangaan.

Hoofdstuk 9

Mijn weekendtas ligt wijdopen op bed. Paul is beneden. De kinderen dreutelen om me heen. Ze zijn nog in pyjama. Jim doet alsof hij een *human beatbox* is, zijn nieuwste bevestiging. Hij maakt rare geluiden, trommelt op zijn borstkas en slaat met zijn vlakke hand op zijn holle wangen.

Normaal zou ik hem wegsturen. Kinderen zijn de grootste verstoorders van je privacy die je ooit zult ontmoeten. Mensen maken zich druk om camera's op straat, om het koppelen van overheidsbestanden, om hun baas die hun mailbox kan inzien, allemaal lachertjes vergeleken bij je eigen kinderen. Ze schenden je privacy voortdurend, ze denderen dwars door je leefruimte heen. Niets kun je voor ze verborgen houden: ze zien, ruiken en horen alles. *Little brothers are watching you.*

Stel, het is half vijf, je hebt een wegtrekker en wilt even op bed liggen met een roddelblad en een zak chips. Wijs geworden pak je de zak zo zacht mogelijk uit de kast, je verstopt hem onder je trui (pas op het voor het kraken!) en sluipt naar boven. Je hebt je amper geïnstalleerd of ze komen van alle kanten te voorschijn, als ratten uit hun holen, in de veronderstelling dat zij nu ook recht hebben op een bakje chips en een glaasje cola. Op heterdaad betrapt. Al je eventuele argumenten heb je al uit handen laten kletteren. Chips eten vlak voor de avondmaaltijd: een doodzonde. Je kunt ze alleen medeplichtig maken, dus daar zitten ze, bij jou op bed, ieder met een bakje, ieder met hun eigen speeltje, dat van Jim piept en geeft lichtsignalen, Isabel heeft een kaartspel en wil een potje pesten. Het moment voor jezelf is in rook opgegaan.

Deze ochtend ben ik blij dat ze er zijn. Ze leiden me af. Ze doen alsof ik gewoon even wegga en dat is prettig.

'Hoeven we echt niet naar school?' vraagt Isabel bezorgd.

'Ik heb gebeld dat jullie wat later komen.'

'Mag ik naar Nickelodeon kijken?' Jim heeft de afstandsbedie-

ning al in zijn hand. Ik knik. Hij zet de tv in onze slaapkamer aan en gaat op zijn buik bij mijn tas liggen. Isabel schuift ernaast.

Ik neem weinig mee. Waar ik ook terechtkom, ik wil zo min mogelijk op mezelf lijken. Niet op de moeder van Isabel en Jim, niet op de vrouw van Paul, niet op de administratief medewerkster van een makelaarskantoor. Ik wil weten wie Julia is als je alle aangekoekte ego's losweekt. Ik ben benieuwd naar haar. Op wie lijkt ze het meest? Op Kaitlin? Op Jimmy? Hopelijk niet op mijn vader of moeder. Is ze uniek? Zo voelt ze zich niet. Verre van dat. Ze voelt zich momenteel volstrekt inwisselbaar.

'O, zijn jullie hier.' Paul steekt zijn hoofd om de deur en wil meteen weggaan.

'Kan ik je even spreken?' vraag ik. Ik neem Paul mee naar onze gezamenlijke werkkamer, waar ik de diepste la van het bureau opentrek. Achterin ligt een dikke envelop. Paul frons.

Ik maak de envelop open en laat de inhoud zien. 'Dit is tienduizend euro voor jou en de kinderen. Ik weet dat je je altijd zorgen maakt over geld, dat is nu even niet nodig. Je kunt extra oppas inschakelen, jullie kunnen vaker uit eten, je kunt wat ruimer leven.'

Paul is zo verbijsterd dat hij voor even vergeet dat hij niet meer met me praat. 'Waar komt dat geld vandaan?'

'Wat doet dat er nou toe? Het is van jou, van ons. Je mag het hebben. Als je meer nodig hebt, kan ik daarvoor zorgen.'

'Ben jij niet goed bij je hoofd? Wat moet ik met tienduizend euro? Is het zwart geld?'

'Formeel niet. Denk ik.'

'Je stelt me helemaal gerust. Is het gestolen?'

'Eigenlijk niet. Of misschien wel. Ik kan er niet al te veel over zeggen, behalve dit: niemand weet dat dit geld er is, alleen jij en ik. Niemand zal achter jou of mij aankomen om het te claimen. Je kunt het met een gerust hart uitgeven.'

Er begint Paul iets te dagen. 'Heb je de rekening van je vader geplunderd, is het zijn geld?'

'Als er iemand de rekening van mijn vader plundert, dan is hij

dat nog altijd zelf, zoals je weet. Denk je nou werkelijk dat ik in staat ben om de centen van mijn eigen vader te verduisteren?' Ik leg de envelop terug in de la en duw hem dicht. 'Misschien moet je vandaag even langs het postkantoor om het op onze rekening te storten, het is niet goed om zo veel cash in huis te hebben.'

'Hoe lang ben jij dit eigenlijk al aan het plannen?'

Ik geef geen antwoord. Het is wel een goede vraag. Misschien langer dan ik zelf denk.

'Ben ik zó'n vreselijke man, heb je het hier nou werkelijk zó slecht?'

'Laten we niet opnieuw beginnen...'

Hij verheft zijn stem. 'Laten we dat godverdomme wel doen. Voor jou is het blijkbaar allemaal glashelder. Voor mij niet. Begrijp je dat? Interesseert je dat?'

Straks volgt er weer net zo'n uitbarsting als gisteravond. Dat kan niet nu. De kinderen zijn vlakbij, ze horen alles.

'Paul,' zeg ik zacht. 'Als ik blijf, gaat het mis. Dan eindigt dit in een echtscheiding. Ik heb tijd nodig. Tijd en ruimte voor mezelf. Ik moet nadenken. Los van iedereen. Niet alleen van jou en de kinderen. Ook van mijn moeder, van mijn vader. Gun me dat. Alsjeblieft.'

Aarzelend sla ik mijn armen om zijn middel. Het voelt onwennig. Hij beantwoordt mijn omhelzing niet en staart naar de dichte la. Omdat hij niks zegt, praat ik door. 'Wat er ook gebeurt, jij en de kinderen zullen niet in financiële moeilijkheden komen. Daarover hoef je je geen zorgen te maken. Dat garandeer ik.'

'Denk je dat ik daarmee bezig ben? Je mag je geld houden. De kinderen hebben je nodig, ik heb je nodig. Wij willen dat je hier blijft, we houden van je. Jij hoort bij ons, al voel je dat nu misschien niet. Ik ken je beter dan wie dan ook, Julia.'

Het is een inkopper.

'Vertrouw me dan. Laat me gaan.'

Mijn reistas is gepakt en staat in de hal, de taxi is onderweg. Ik check mijn handtas voor de laatste keer. Paspoort, portemon-

nee, zonnebril, valium, papieren zakdoeken.

De kinderen hebben zich aangekleed. Isabel is helemaal in het roze. Ze heeft lipgloss op. Jim draagt zijn shirt van Real Madrid en een spijkerbroek. Als de bel gaat, stormen ze allebei naar de voordeur.

‘Het is de taxi!’ roept Isabel. Ze doet open. ‘Mijn moeder komt eraan, mijnheer.’

Ik loop naar de deur, probeer te glimlachen en wijs de chauffeur mijn tas. ‘Kunt u die alvast meenemen?’ Hij pakt hem op en loopt weg zonder iets te zeggen.

Ik knuffel mijn kinderen. ‘Zullen jullie lief zijn voor elkaar? En voor papa?’

Isabel schrikt. ‘Waar is pap?’

‘In de werkkamer. We hebben elkaar net gedag gezegd,’ lieg ik. Ik weet niet meer hoe ik me moet gedragen. In een paar dagen tijd is alles veranderd, we kunnen geen normaal gesprek meer voeren. Misschien is dit hoe het werkelijk is, was al het andere toneelspel. Een poging tot een huwelijk.

Ze maakt zich los. ‘Papa, kom je? Mama gaat weg!’ roept ze naar boven.

Mijn kleine regelaar. Ze lijkt op me. Ze hoort bij me. Ik ben gek, stapelgek, ik moet dit niet doen. Jim heeft zijn armen stijf om mij heen geslagen. Ik til hem op, zoen hem waar ik kan, knijp hem in zijn dunne, harde nekkie. ‘Dag, grote jongen van me, ga maar vast bedenken wat voor cadeau je wilt. Mama is gauw weer thuis.’ Zo zal het gaan. Hooguit twee, drie weken, langer zal ik het vast niet uithouden.

‘Papa! Kom nou!’

Het wordt voor Paul onmogelijk Isabel langer te negeren. Hij verschijnt boven aan de trap.

‘Ik heb gezegd dat we al afscheid hadden genomen,’ zeg ik verontschuldigend.

Langzaam loopt hij naar beneden.

Ik zet Jim op de grond. Isabel is aan de beurt. Ze is te groot om op te tillen. Ik omhels haar zoals ik haar in geen tijden heb

omhelsd. ‘Pas goed op Jim en op papa, beloof je dat?’

Ze wendt haar blik af, ze wil niet dat ik zie hoe moeilijk ze het heeft. Ik pak haar onder haar kin. Haar gezichtje is vertrokken van pijn, haar ogen glanzen van de opkomende tranen. Ik haat mezelf. ‘Alles komt goed, Isabel. Ik houd van je. Zul je dat nooit vergeten?’

De taxichauffeur verschijnt in de deuropening.

Paul roept de kinderen bij zich. Over hun hoofden kijken we elkaar aan. Hij komt niet naar me toe, ik ga niet naar hem toe, honderdduizend woorden schieten door mijn hoofd, maar ze hebben geen klank, ik vertrek, dat is het enige van betekenis. Ik steek mijn hand op.

‘Zwaai maar naar mama, jongens,’ zegt Paul.

‘Dag, mama!’ roepen ze in koor. Ik maak mijn tas open, haal mijn zonnebril eruit en zet hem op. Dan loop ik de deur door, achter de taxichauffeur aan, het tuinpad af.

Jim holt me achterna. ‘Nog één kusje, mam.’

Ik draai me om. In zijn haast struikelt hij, hij valt, eindigt languit op het pad. Ik snel naar hem toe, til hem overeind en klop het vuil van zijn broek.

‘Ik wil niet dat je weggaat,’ zegt hij snikkend. ‘Als jij weggaat, heb ik geen moeder meer.’

Ik neem zijn gezicht tussen mijn handen. ‘Je hebt wel een moeder, Jim. Dat ben ik. Jouw moeder gaat op reis. Sommige mama’s doen dat. Maar waar jij ook bent of waar ik ook ben: je zult altijd een mama hebben en ik heb altijd een zoon. Dat ben jij.’

Voorzichtig druk ik mijn lippen op de zijne, dan laat ik zijn gezicht los, draai hem om en geef hem een zetje in zijn rug. Hij wankelt naar de voordeur. Paul vangt hem op. Isabel laat haar tranen de vrije loop, maar blijft intussen dapper naar me zwaaien. Het beeld brandt zich op mijn netvlies. Laat dit het waard zijn, bid ik, laat dit ergens goed voor zijn.

Nog een paar stappen naar de taxi. Ik red het net.

‘Achterin graag.’

Het portier gaat voor me open. Ik stap in. De chauffeur loopt om de taxi heen en wringt zich in zijn wagen. Hij rijdt weg.

‘Naar Schiphol?’ vraagt hij. Isabel was in de buurt toen ik de taxi belde, ik kon niets anders zeggen. Ik maak mijn handtas open voor een valiumpje. Snel slik ik de pil door. Het interesseert me niet of de chauffeur het ziet.

‘Ik moet eerst even langs mijn werk.’ Ik geef het adres van mijn vaders kantoor.

De chauffeur toetst het in zijn navigatiesysteem. ‘Dat is een korte rit.’

‘Meestal ga ik op de fiets.’

Na drie minuten arriveren we bij het kantoor.

‘Wat krijgt u van me?’ vraag ik.

‘U moet toch nog naar Schiphol?’

‘Ja, maar ik realiseer me net dat ik—’ Ik wil een omslachtig verhaal ophangen, maar bedenk me bijtijds. Vandaag begint een nieuw tijdperk. Dit is de nieuwe Julia. Ik hoef aan niemand verantwoording af te leggen.

De chauffeur staart me aan.

‘Het doet er niet toe,’ zeg ik kortaf. ‘Hoeveel krijgt u van me?’

‘Acht euro.’

Ik geef hem er tien en stap uit. ‘Mag ik mijn tas?’

‘Gestoord wijf,’ mompelt de chauffeur.

Dat had hij niet moeten zeggen. ‘Ik krijg nog twee euro van je,’ zeg ik. ‘En een bon graag.’

Hij geeft me het wisselgeld, schrijft zuchtend een bon uit en laat me de tas zelf uit de kofferbak pakken.

Hoofdstuk 10

Het is stil op kantoor. Mijn vader zit op zijn stoel, met zijn benen op het bureau. Hij kijkt chagrijnig. 'Wat ben je laat. Ik wilde je net bellen.'

'Ik dacht dat jij een bezichtiging had.'

'Ging niet door.'

Aha. Vandaar zijn slechte humeur. 'Is er koffie?' vraag ik.

'Als jij zet, wel.'

Het is zijn vaste grap. Ik kan er allang niet meer om lachen. Vandaag helemaal niet. Ik heb net mijn gezin verlaten, ik ben door een hel gegaan, je zou denken dat mijn vader misschien iets aan me zou zien, maar nee hoor, hij heeft niks in de gaten. Ik had het kunnen weten. Empathie is nooit zijn sterkste kant geweest. Het is een van de vele redenen waarom Jimmy een hekel aan hem had.

Pa haalt zijn benen van zijn bureau en bladert afwezig door een stapeltje papieren.

'Ik kwam eigenlijk alleen langs om te zeggen dat ik op vakantie ga.'

Verbaasd kijkt hij op.

'En ik wil graag de auto van Jimmy lenen.'

'De Toyota? Waarom?'

'Dat zei ik. Ik wil even weg. Uitwaaien.' Eigenlijk weet ik niet goed waarom ik in Jimmy's auto wil rijden. Het is iets wat ik me al heel lang heb voorgenomen.

'Alleen?'

Ik knik.

'Hoe moet het dan op kantoor?'

Ongelooflijk, hij denkt alleen aan zichzelf. Ik wilde iets anders horen. Wat scheelt eraan, lieve dochter? Waarom wil je weg? Zit je iets dwars, kan ik je helpen? Ik ben mijn hele leven te aardig geweest, dat is het. Dienstbaarheid is geen deugd, het is de vrouwenvloek.

'De administratie is helemaal bij, de meeste betalingen gaan

automatisch. Je hoeft niets te doen, alleen de telefoon aanemen,' antwoord ik.

Hij staart uit het raam. We weten allebei dat de telefoon niet vaak gaat. Ik krijg zowaar medelijden met hem.

'Waarom neem jij ook niet een weekje vrij, pa? Sluit de tent. Dat heb je al in geen eeuwen gedaan.'

'Denk je dat dat kan?' vraagt hij, voor zijn doen onzeker. Hij begint te beseffen dat de zaken er niet rooskleurig voor staan, hij heeft geen weet van de financiële buffer die ik heb opgebouwd.

'Met gemak. Ik zal wat extra vakantiegeld naar je privé-rekening overmaken. Waar wil je heen?'

'Ramses heeft het vaak over Thailand. Schijnt nog steeds een geweldige bestemming te zijn,' zegt hij dromerig.

Ramses is een kwal. Hij lag als eerste op het strand na de tsunami en haalde daarmee het journaal. Was hij reuze trots op. Een ding moet ik de kwal nageven: hij kan mijn vader opnaaien als geen ander.

'Thailand is inderdaad prachtig. Kaitlin is er wel eens geweest, die was er helemaal weg van. Weet je nog?'

'Ach ja, natuurlijk,' zegt pa vaag.

Hij stond op haar mailinglist, hij kreeg reisverslagen en foto's, hij is het alweer vergeten.

'Zal ik gelijk een reis voor je boeken? Dan handel ik hier de laatste zaken af, we gooien het kantoor dicht, jij gaat je koffer pakken en daarna kijken we of de Toyota nog start.'

Pa is zo overdonderd dat hij zich gewonnen geeft.

'Wanneer wil je weg?' vraag ik. 'Morgen, overmorgen?'

'Niet zo snel,' zegt hij geschrokken. 'Misschien moet ik nog inentingën halen. Doe maar volgende week. Ik heb een paar bezichtigingen staan, die handel ik netjes af. En ik ga even langs Ramses. Hij had laatst hartritmestoornissen door de stress, zijn vrouw dreigde met een echtscheiding, als hij hoort dat ik naar Thailand vertrek, wordt hij helemaal gek.'

'Zeg maar dat de zaken zo goed gaan dat je er makkelijk even tussenuit kunt.'

‘Da’s een goeie, Julia, dat doe ik.’ Pa kijkt me bewonderend aan. Een unicum. ‘Weet je zeker dat het kan? Financieel, bedoel ik?’ vraagt hij nogmaals.

‘Absoluut.’

‘Zullen we een wijntje opentrekken?’ stelt hij voor. ‘Om het te vieren?’

Mijn vader trekt de roldeur open. Zo te ruiken is de garage al een tijdje niet gelucht. De auto staat pontificaal in het midden, onder een crèmekleurige hoes, omringd door dozen vol gereedschap en andere zoi. We zeggen niets, we staan daar alleen maar tot pa weer in beweging komt. Hij loopt met stramme benen naar de auto, duwt een paar dozen opzij en rolt de hoes zorgvuldig op. De Toyota verschijnt. Hij is feller rood dan in mijn herinnering.

‘De eerste jaren heb ik hem piekfijn onderhouden, Julia. Maar op een gegeven moment kon ik het niet meer opbrengen.’

‘Ik begrijp het.’

‘Ik kon hem ook niet verkopen. Het was zijn auto.’

Jimmy’s Toyota. Iedere zoon zou blij zijn als zijn vader hem zo’n auto gaf, behalve Jimmy. Mijn broer deed alsof het hem niets kon schelen. Hij was boos. Jimmy was altijd boos op pa. Ik zat ertussenin en probeerde te bemiddelen.

‘Hij heeft er drie keer in gereden. Hij vond de auto geweldig, dat heb je me toch verteld?’

Ik knik. Dat heb ik hem inderdaad verteld.

‘Ik ben blij dat ik dat voor hem heb kunnen doen,’ zegt mijn vader. ‘Ook al was ik er zelf niet bij. Het maakte niet uit. Hij heeft gekregen wat hij wilde.’

Weer een moment waarop ik tegen hem zou willen schreeuwen. Je had er wel bij kunnen zijn, pa. Maar je was bang, je was laf. Je liet je wegsturen. Je liet je wegsturen door je eigen zoon die op sterven lag. Je had meer kunnen doen, veel meer, maar je ondernam nauwelijks een poging. Je gaf hem een auto, je stuurde een briefje dat ik je eerst moest dicteren. Ik zal je nooit begrijpen en zelfs al zou ik je begrijpen, dan nog zal ik je blijven

minachten om wat je hebt nagelaten. Dat moet ik wel. Jimmy zou niet anders van me verwachten.

Gij zult niet oordelen, zou mama zeggen, maar we oordelen wel. Ik ook. Voortdurend. We zijn geprogrammeerd om te oordelen. Over onszelf, maar ook over anderen. Het is ons enige kompas.

Ik laat de kans voorbijgaan. Vandaag is niet de dag des oordeels voor mijn vader. Hij gaat op vakantie naar Thailand en ik ga weg. 'Waar zijn de sleutels?'

Pa rommelt in een laasje. Hij overhandigt me een bosje sleutels. De wegenbelasting is betaald, dat weet ik, de auto staat op naam van de zaak, ik heb het kentekenbewijs van kantoor meegenomen.

Ik pak mijn tas en leg hem in de kofferbak. Ik ga achter het stuur zitten, gooi mijn handtas op de grond bij de passagiersstoel en draai het raampje open. De sleutel steek ik in het contact, de motor komt tot leven.

Pa geeft met zijn vlakke hand een klap op het dak. 'Wat zei ik je? Toyota. Niet kapot te krijgen. Start altijd.'

'Ik ga ervandoor. Je hebt een *e-ticket*, dus je kunt volgende week met je paspoort inchecken. De voucher van het hotel krijg je per fax.'

Hij knikt. Ik vind het prettig dat hij ook op reis gaat. Voorlopig zal hij zich niet afvragen waar ik blijf.

Ik rijd de garage uit. Pa zwaait me uit. Op naar mama. Als ik vertrek zonder haar gedag te zeggen, vermoordt ze me.

Het is een rit van een klein half uur. Pa, ma, Kaitlin en ik wonen allemaal in Amsterdam. Ooit waren we een gezin, hoorden we bij elkaar, met Jimmy erbij. Pa en ma gingen scheiden, Jimmy werd ziek, de laatste keer dat we bijeen waren, was op Jimmy's begrafenis. Formeel zijn we nog steeds familie, maar ons gezin is kapot. Ik ben de enige die nog met iedereen contact heeft. Ma zie ik bij haar thuis, pa op kantoor en Kaitlin op haar etage, als ze in het land is. Pa en ma spreken elkaar niet, Kaitlin is altijd druk of onderweg. Ze informeert bij mij hoe het met

onze ouders gaat. Mama heeft ze in geen jaren gezien, ze zegt dat ze dat niet aankan. Pa bezoekt ze alleen als ze iets van hem nodig heeft, zoals laatst, toen een vriendin van haar een huis zocht.

De Toyota trekt bekijks. De laatste keer dat ik erin zat, was ik zeventien. De allerlaatste die erin heeft gereden was Jimmy, dat is een raar idee. Patrick zat achter het stuur, hij is mijn broer tot op het laatst blijven bezoeken. Patrick was een leuke jongen, ik zou hem best weer eens willen spreken, maar ik durf het niet. Hij is getrouwd, hij heeft kinderen, hij ziet me aankomen.

Ik bel mijn moeder om te zeggen dat ik onderweg ben. Ze zal vast thee zetten, zegt ze. Ik drink liever koffie, maar dat haalt ze niet in huis, ook niet voor haar dochter. Ze woont in ons ouderlijk huis, in het landelijke gedeelte van Amsterdam Noord. Pa is na de scheiding in de grote opslagruimte boven de zaak gaan wonen. Hij heeft het aardig opgeknapt, het was een treurig hol. Ik parkeer de auto half op de stoep bij onze voortuin. De gordijnen zijn dicht. Dat zijn ze altijd. Mijn moeder verschijnt in de deuropening. Zodra ze de Toyota ziet, slaat ze een kruis.

Ik loop over de betontegels naar de voordeur.

‘Had je me niet even kunnen waarschuwen?’ Haar gezicht is asgrauw. Haar haren zijn kort en grijs. Ze draagt een witte blouse, tot op het laatste knoopje dicht, een donkerblauwe rok en ze heeft een rozenkrans in haar hand. Als iemand ooit het roer drastisch heeft omgegooid, is het mijn moeder wel. Misschien heb ik het van haar. Misschien eindig ik dit avontuur in een perzikkleurig gewaad, met tingeltangeltjes in mijn hand.

Toen Jimmy ziek werd, trok mijn moeder haar geloof uit de kast, stofte het af en dook volop in de Heer. Als de Heer Jimmy gered had, had ik het kunnen begrijpen, *what the hell*, misschien had ik ook wel een bijbel gekocht, maar Hij liet Jimmy barsten en toch bleef mijn moeder volharden. Het werd zelfs erger. Dat schijnt er allemaal bij te horen.

Als een astroloog voorspelt dat overmorgen een meteoriet inslaat in Europa, je krijgt bewijs na bewijs dat je voor Piet Snot naar Australië bent gevluht – we zijn inmiddels een week verder

en op de planeet is niets noemenswaardigs voorgevallen – dan werkt dat voor veel mensen, laten we ze de diehards noemen, eerder bevorderend dan ontmoedigend op hun vertrouwen in de kwakzalver. Wonderlijk niet?

Mijn moeder is een typische diehard. Na de dood van mijn broer huurde ze een aannemer in om een altaar in de woonkamer te bouwen, ze ging elke dag naar de kerk, ze verzonk vaker in gebed dan de gemiddelde moslim en probeerde ons er vergeefs van te overtuigen dat dit de juiste en enige manier was om de herinnering aan Jimmy levend te houden.

‘Hallo mam.’ Ik kus haar op haar wang.

We gaan naar binnen.

‘Schoenen uit, Julia.’

De thee staat klaar in de huiskamer. We gaan zitten.

‘Hoe gaat het met je?’ vraag ik.

‘Zullen we eerst een kaars aansteken?’

‘Er brandt er al een.’

Ze negeert mijn opmerking en staat op. Ik loop met haar mee. Jimmy lacht zijn tanden bloot vanaf het altaar. Ik kan de foto uittekenen, maar telkens als ik hem zie gaat er een schok door me heen. Hij was zo vol leven. Of is dat een misleidende gedachte? Ieder mens is vol leven. Hij lijkt extra levend, omdat ik weet dat hij dood is. Omdat ik hem in zijn meest uitgemergelde staat heb gezien. Ik bijt op mijn lip. Het liefst trap ik dat hele altaar in elkaar. De nepperij, de poppenkast, de onzin. Jimmy bestaat niet meer. Mijn moeder klampt zich vast aan een fantoom. Het is haar fantoom, het is haar troost, hij is en was haar zoon, ik mag hem haar niet afnemen, dat mag niet, dat hoort een dochter niet te doen.

Ga eens naar buiten, mama. Er zijn bloemen, mama. Er is zonlicht, mama. Er zijn mooie landen, warme plekken, er zijn sappige grasvelden, nee, Jimmy zul je er niet vinden, maar hier in deze bedompte kamer en in die kille kerk met de harde bankjes vind je hem ook niet, al beweer je nog zo hard van wel. Je bent hem

kwijt. En je bent niet de enige. Je denkt van wel, maar hij wordt door meer mensen gemist. We zijn hem allemaal kwijt. Pa, Kaitlin en ik. Patrick.

We leven door, we lachen, we huilen, we planten ons voort, maar we hebben allemaal een litteken, groot of klein. Kon iemand dat maar tot je laten doordringen, mama. Dat zou een schone taak zijn voor die Heer van jou. We hebben pijn. We willen troost. Je troost ons niet. Je zoekt je eigen troost, elke dag die Hij je geeft. Je laat ons barsten. Je hebt ons als een baksteen laten vallen, vanaf het moment dat het deksel op zijn kist dichtklapte.

Om mijn moeder een plezier te doen, steek ik een kaars aan voor Jimmy.

Ze slaat maar weer eens een kruis en dan gaan we zitten. ‘Wat kom je hier doen in de auto van mijn zoon?’

‘Ik had een sentimentele bui,’ zeg ik luchtig. ‘Het leek me leuk om er nog eens in te rijden. Heeft iemand er tenminste nog plezier van.’

‘Het valt me mee dat je vader hem nog niet heeft verkocht.’

Daarover zijn we het eens.

‘Heb je iets lekkers in huis?’ Ik heb trek in zoetigheid.

‘Kom je hier voor mij of om te eten?’ Ze haalt een koekblik uit de keuken. Er zit welgeteld één biscuitje in. Ze pakt het koekje en breekt het in tweeën.

Ik sop de helft in mijn thee en laat het in mijn mond uiteen vallen. Het doet me denken aan vroeger. ‘Ik ga een tijdje weg, mam.’

Mijn moeder neemt een slok thee.

Zal ik zeggen dat ik een hersentumor heb? Dat er niets meer aan te doen is? Dat ik de zon wil zien ondergaan op de Tafelberg boven Kaapstad en dan sterven? Ik vraag me af wat ze zou doen:

- a) een ruk aan haar rozenkrans geven
- b) in huilen uitbarsten
- c) een combinatie van die twee of
- d) zeggen dat mijn thee koud wordt?

‘Op de zaak is het niet zo druk en Paul redt het wel met de kinderen.’

‘Ga je met zijn auto?’

Eventjes denk ik dat ze de auto van Paul bedoelt, dan pas begrijp ik het. ‘Nee, ik pak het vliegtuig.’

‘Dat hoefde ik vroeger niet te proberen bij je vader, er zomaar vandoor gaan.’

Ongetwijfeld waar.

‘Niet dat ik er behoefte aan had. De tijd dat jullie klein waren, waren de mooiste jaren van mijn leven.’

En die zijn al heel lang vervlogen, ik weet het, mam. Je hebt de P van Plezier, de L van Lust en de G van Genot uit je woordenboek geschrapt en pepert me dat bij elk bezoek in, vandaar dat ik zo graag langskom.

Ik sta op.

‘Ga je nu al? Je thee is nog niet op.’

In een grote slok drink ik het kopje leeg, ik brand mijn tong. Op de bodem liggen nog wat koekkrumels.

‘Wanneer ben je weer terug?’

‘Weet ik niet precies, ik stuur wel een kaartje.’

‘Je begint op je zus te lijken. Die zie ik ook nooit meer.’

Ik wil protesteren, mezelf verdedigen, Kaitlin verdedigen, maar ik weet niet hoe.

‘Maak je geen zorgen over mij, Julia. Ik maak me nergens meer druk om, dat heb ik losgelaten. Je zult het wel merken als je zelf oud wordt. Leven is loslaten. Alles loslaten, uiteindelijk ben je toch alleen.’

Ze loopt met me mee en doet de deur voor me open. De Toyota staat uitdagend met twee wielen op de stoep op me te wachten.

‘Wil je dat niet meer doen? Jij hoort daar niet in te rijden, Julia. Het is de auto van Jimmy.’

Voor het eerst noemt ze hem bij zijn naam. Pa doet dat nooit, mijn moeder doet het zelden. Als ze zijn naam uitspreekt, is het alsof hij er nog is. Alsof hij elk moment binnen kan wandelen.

Ik knipper een paar keer met mijn ogen. ‘Sorry, mam,’ zeg ik met een schorre stem.

Gefascineerd kijkt ze naar mijn reactie. Ze heeft hem bij me opgewekt, de emotie die ze zelf niet meer opgediept krijgt, ondanks al haar pogingen, ondanks het altaar, ondanks de kerk. Ze is tevreden. Haar vermogen om te voelen is verdwenen, in tegenstelling tot haar talent om anderen te raken. Dat wapen is nog volledig intact, ze koestert het, ze poetst het dagelijks op tot het blinkt, ze benut het ten volle. Ze reserveert het voor haar eigen broedsel of wat daarvan over is. Het broedsel blijft langskomen om de dolksteken met open armen in ontvangst te nemen. Kom mam, toe maar, steek hem er nog een keer in en draai hem om, alsjeblieft.

‘Het gaat goed met je broer,’ zegt ze ineens. ‘Ik heb hem pas nog gezien.’

Ze is haar verstand aan het verliezen, ze is te veel alleen, het is mijn schuld, ik moet haar vaker bezoeken. Vaker en langer.

‘Ik ben naar een medium gegaan. Zij heeft contact met hem gelegd. Het duurde even, want hij heeft het heel druk.’

Natuurlijk. Jimmy was altijd al een ondernemend type.

‘Waarmee is hij druk?’ vraag ik voorzichtig.

‘Met de doden. Hij ontvangt alle jonggestorvenen die binnenkomen en geeft ze een wassing, een rituele wassing.’

Jimmy aan de hemelpoort met een emmertje sop en een spons. Ik probeer het me voor te stellen.

‘Je kunt wel een keer meegaan, dan kun je ook met hem praten.’

‘Ik weet het niet, mam.’

‘Je broer is nog altijd onder ons. Als je je ervoor zou openstellen, zou je dat merken. Je kreeg trouwens de groeten van hem.’

Er kruipt kippenvel over mijn armen. De groeten van Jimmy.

‘Nou, als je hem weer spreekt, zeg dan maar hallo van me. Ik moet nu echt weg.’ Ik kus haar.

‘Goede reis,’ zegt ze.

Nadat ze de deur achter me heeft dichtgedaan, realiseer ik me dat ze niet eens heeft gevraagd waar ik heen ga.

Als ik in de auto stap, denk ik aan Jimmy. Het zal wel door het verhaal van mama komen, maar het is net of hij achter in de auto zit. Alsof hij al die tijd op de achterbank op me heeft zitten wachten.

– Hé Jules, ben je eindelijk uit je coma ontwaakt? Gefeliciteerd, ik had er niet meer op gerekend.

Ik glimlach inwendig. Zoiets zou hij kunnen zeggen. Het is onzin, maar ik geef toch antwoord.

– Hallo Jimmy. Hoe is het met je?

– Het kon niet beter, dank je.

– Wat doe je hier?

– Ik kom je helpen. Het is nogal wat, wat je van plan bent.

– Hoe weet jij wat ik van plan ben?

– Dat is nou het grote voordeel van dood-zijn. Je bent alwetend.

– Toen je nog leefde, gedroeg je je ook al tamelijk alwetend, plaag ik hem.

Het is leuk om weer met hem te praten.

– Weet je zeker dat je dit wilt, zusje van me? Je haalt nogal wat overhoop.

– Vind je dat ik het moet afblazen?

– Dat hoor je mij niet zeggen! Ik vind het een sublieme actie. Je houdt je eindelijk weer eens aan je belofte. Of ben je die vergeten?

Ik sluit mijn ogen. Ik ben niets vergeten, ik weet alles nog. Elke dag, elk uur, elke minuut, elke seconde. De weken voor zijn dood waren de meest intense uit mijn leven.

– Jij lag op sterven en ik was nog jong, Jimmy. Ik had je alles beloofd. Ik ben nu zesendertig en moeder van twee kinderen. Een beetje potsierlijk om nu te gaan doen alsof ik zeventien ben, vind je niet?

Hij is gelijk stil.

– Sorry, ik bedoelde het niet lullig. Jij had dolgraag zesendertig willen worden en misschien ook vader...

Hij grinnikt.

– Nog altijd even ernstig, onze Jules. Je ziet er geweldig uit,

geloof me. Start die auto nou maar en wegwezen.

Ik doe wat hij zegt en rijd de straat uit, richting snelweg. Op zich is het best gezellig dat hij meegaat.

– Is het waar wat mama zei, heb je met haar gepraat? vraag ik nieuwsgierig.

– Voor haar is het waar, Jules, daar gaat het om. Wil je me een plezier doen?

Ik zucht. Daar gaan we weer.

– Rijd even vol gas langs alle flitspalen die je kunt ontdekken. Ik wil pa's gezicht zien als de bonnen op de mat vallen.

Zijn jaren in de hemel hebben hem niet vergevingsgezinder gemaakt. Het idee staat me aan, dat moet ik toegeven. Ik ben inmiddels op de ringweg en druk het gaspedaal diep in. De Toyota klimt moeiteloos naar honderddertig, honderdveertig kilometer per uur, om me heen zie ik medeweggebruikers hun hoofd schudden, sommige wijzen naar de zijkant van de weg, waar de palen staan.

Ik zet de radio keihard aan en geef nog meer gas. Normaal let ik meer op mijn kilometerteller dan op de weg, maar nu kan ik scheuren, geconcentreerd scheuren. Er barst iets open vanbinnen, iets warmes en opwindends stroomt door me heen, ik voel me springlevend en klaar voor actie, het is lang geleden, te lang. Onze afspraak over het Grote Geluk kan ik me nog goed herinneren, Jimmy, ik heb mijn best gedaan, maar het is niet helemaal gelopen zoals ik had gedacht. Ik ga het proberen goed te maken. Je hebt gelijk, het wordt tijd om mijn belofte na te komen. Jij bent waarschijnlijk de enige die de oude Julia nog kent, ik bedoel, de jonge Julia. Ik ben haar onderweg een beetje kwijtgeraakt. Soms kijk ik in de spiegel en zie ik een verbeterde trek rond mijn mond, net als bij mama. Bij haar is dat de standaardstand geworden, haar mond heeft geen andere opties meer. Ik wil niet zuur eindigen, Jimmy, voor geen goud. Begrijp je dat ik soms schrik van mezelf?

Ik rijd nu richting de A9, daar weet ik nog een paar palen, en boven de A1 hangen camera's. Vandaag ben ik een wegpiraat. Als

de rolletjes worden ontwikkeld, moet het iemand opvallen dat er op deze dag een vrouw in een rode Toyota consequent te hard kriskras door Nederland is gereden. Het ene moment ben ik hier, het volgende moment daar, mijn rijgedrag zal onnavolgbaar zijn.

En ik lach. Dat is op de foto's niet goed te zien, maar ik lach. Elke keer dat ik word geflitst, bal ik mijn vuisten in de lucht en slaak een kreet. Ik zing mee met de radio en lach, net zolang tot ik kramp in mijn kaken krijg, dan begin ik hardop in mezelf te praten, het praten wordt schreeuwen, steeds harder, al rijdend graai ik mijn handtas van de vloer, ik maak de tas open, zoek een potje, vind het, ik schroef het open, graai er twee tabletten uit en gooi ze in mijn keel terwijl mijn auto zigzagt over de weg.

Voor de avondspits koers ik richting Schiphol. Hoe dichterbij het vliegveld kom, des te langzamer ik rijd. Ik zet de Toyota bij 'kort parkeren', aai over de lederen bekleding en zeg de auto gedag. Ik neem afscheid van Jimmy, het is niet de eerste keer en het zal nooit de laatste keer zijn. Mijn hoofd is leeg, mijn handen zijn koud. Ik neem mijn handtas mee, pak mijn tas uit de kofferbak, gooi de kofferbak dicht en loop naar de luchthaven.